

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
ბრძანებათა და ინსტრუქციების

პრეპეუღი СБОРНИК

ПРИКАЗОВ И ИНСТРУКЦИЙ

Министерства просвещения Грузинской ССР

8

აგვისტო

რედაქტორი უშ. თბოლაძე
კორექტორი ე. აგლაძე

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 29/VII-63 წელი, ანაწყო-
ბის ზომა 6X10. ჭალადის ზომა 60X84. სასტამბო
ფორმათა რაოდენობა 6,5.

შანი 10 კპვ.

აზნაზეთისა და აზარის ასსრ განათლების მინისტრებს,
სამხრეთ ოსეთის ა/ ოლქის, რაიონებისა და ქალაქ-
ბის განათლების განყოფილებათა გამგებებს

18 ივლისი 1963 წ. № 1/1297

მასწავლებელთა აგვისტოს თათბირების ჩატარების
შესახებ

მიმდინარე წელს მასწავლებელთა აგვისტოს თათბირები უნ-
და ჩატარდეს იდეოლოგიურ საკითხებზე სკკპ ცენტრალური კომი-
ტეტის ივნისისა და საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის
ივლისის პლენუმების გადაწყვეტილებათა შესაბამისად.

თათბირზე ღრმა ანალიზი უნდა გაუკეთდეს გასულ სასწავლო
წელს ჩატარებულ მუშაობას, კლასიდან კლასში გადასაცვანი და
გამოსაშვები გამოცდების შედეგებს.

ლონისძიებების შემუშავებისას განსაკუთრებული ყურადღება
უნდა მიექცეს იდეურ-აღმზრდელითი მუშაობის გაუმჯობესებას
სკოლაში, მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებისათვის ბრძოლას,
საყოველთაო სავალდებულო განათლების კანონის განხორციელებას,
საწარმოო სწავლებისა და მწარმოებლური შრომის სწორად ორ-
განიზაციის საქმეს.

ამასთანავე თათბირზე გამახვილებულ უნდა იქნეს ყურადღება
იმ სკოლების გამოცდილებათა განზოგადებაზე, რომლებიც განსა-
კუთრებულ წარმატებებს აღწევენ სწავლაში, წლების მანძილზე მუ-
შაობენ მეორეწლიანების გარეშე, შემოქმედებითად იყენებენ მოწი-
ნავე სკოლებისა და მასწავლებლების გამოცდილებას.

მასწავლებელთა აგვისტოს თათბირების პლენარულ სხდომაზე
მიზანშეწონილია განხილულ იქნეს შემდეგი საკითხები:

1. სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1963 წლის ივნისისა და
საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმების
გადაწყვეტილებანი და სკოლის ამოცანები (მომხსენებელი გამოიყო-
ფა ადგილზე ხელმძღვანელ ორგანოებთან შეთანხმებით).

2. 1962—63 სასწავლო წლის შედეგები და ახალი სასწავლო
წლის ამოცანები (მომხსენებელი განათლების განყოფილების გამგე).

სექციების სხდომებზე განხილულ უნდა იქნეს სასწავლო გეგმები და პროგრამები ცალკეულ საგნებში.

სხდომებზე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს გზებისა და საშუალებების განხილვას, რომლებიც ხელს შეწყობენ სწავლების დონის შემდგომ ამაღლებას, გაკვეთილის ხარისხის გაუმჯობესებას, თეორიული სწავლების პრაქტიკასთან მტკიცედ დაკავშირებას. ყველა საგნის სექციის სხდომაზე მოსმენილ უნდა იქნეს მოწინავე მასწავლებელთა გამოცდილება მათი მუშაობის განზოგადების მიზნით.

სკოლა-ინტერნატის მასწავლებლები სექციურ მუშაობაში მონაწილეობას მიიღებენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შესაბამისი საგნების მასწავლებლებთან ერთად, ხოლო აღმზრდელებსათვის სექციური მუშაობა მოეწყობა ცალკე.

რაიონების, ქალაქების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა, ადგილობრივ ხელმძღვანელ ორგანოებთან შეთანხმებით, 25-30 აგვისტოს რიცხვებში უნდა დააწესონ ორდღიანი თათბირების დაწყება-დამთავრების ვადები და ამის შესახებ აცნობონ განათლების სამინისტროს.

იმ რაიონებსა და ქალაქებში, რომელთა მასწავლებლების რაოდენობა დიდია და მათი ერთად თავმოყრა შეუძლებელია, პლენარული სხდომები უნდა ჩატარდეს წარმომადგენლობითი წესით: სხდომებს დაესწრობიან სკოლის დირექტორები, სასწავლო ნაწილის გამგეები, სკოლის პარტიული ორგანიზაციის მდივნები, ადგილკომის თავმჯდომარეები და თითო სკოლიდან 2—3 მასწავლებელი, ხოლო სექციურ სხდომებს—შესაბამისი საგნების ყველა მასწავლებელი.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1963 წ. 6 ივნისის ბრძანება № 550

იდეოლოგიური მუშაობის შესახებ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის ივნისისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმების გადაწყვეტილებებით სკოლის წინაშე დასახული ამოცანების განხორციელების მიზნით

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. მომავალ, 1963—1964 სასწავლო წლისადმი მიძღვნილ მასწავლებელთა აგვისტოს რაიონულ და საქალაქო თათბირებზე პირველ საკითხად იქნეს განხილული მოხსენება თემაზე—სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1963 წლის ივნისისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ივლისის პლენუმების გადაწყვეტილებანი და სკოლის ამოცანები“:

სასკოლო დარგში რაიონსა და ქალაქში არსებული მდგომარეობის ანალიზის საფუძველზე სკკპ და საქართველოს კპ ამ პლენუმების გადაწყვეტილებათა შუქზე მოხსენებაში ფართოდ იქნეს განხილული სკოლის შემდგომი ამოცანები და დაისახოს კონკრეტული ღონისძიებანი მათი განხორციელებისათვის.

2. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების სამინისტროებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რაიონებისა და ქალაქების განათლების განყოფილებებმა, რვაწლიანი და საშუალო სკოლების დირექტორებმა ახალი სასწავლო წლის დასაწყისშივე უზრუნველყონ დასახელებული პლენუმების გადაწყვეტილებებისა და სხვა მასალების ღრმად შესწავლა მასწავლებელთა კოლექტივების მიერ, ამასთან ერთად გაატარონ საჭირო ღონისძიებანი, რათა ის ძირითადი საკითხები, რაც პლენუმების მასალებშია მოცემული გაიცინონ უფროსი კლასების მოსწავლეებმა.

დაევალოს მათვე, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ იმას, რომ:

ა) სისტემატურად უმჯობესდებოდეს სწავლების ხარისხი სკოლაში და მეცნიერებათა შესწავლის საქმე სწორად იყოს შეხამებული საწარმოო სწავლებასთან, პრაქტიკული საქმიანობისათვის მოსწავლეთა მკვიდრად მომზადებასთან;

ბ) მიღწეულ იქნეს სკოლის საგანმანათლებლო ამოცანების მეცნიერული ცოდნის და აუცილებელი პრაქტიკული უნარ-ჩვევების დაუფლებისა და კომუნისტური მორალის, მოსწავლეებში მაღალი ზნეობრივი თვისებების გამომუშავების საქმის უწყვეტი და ორგანულად დაკავშირება ერთმანეთთან;

გ) სისტემატურად ეწეოდეს ხელმძღვანელობა მოსწავლეთა მხატვრული აღზრდის საქმეს და ტარდებოდეს ქმედითი ღონისძიებანი, რათა მოსწავლე ახალგაზრდობა სკოლაში იძენდეს ჩვენი ეპოქის ადამიანებისათვის შესაფერ სწორ ესთეტიკურ შეხედულებებს და იმუშავებდეს მაღალ მხატვრულ გემოვნებას;

დ) გადაჭრით იქნეს გაუმჯობესებული, განსაკუთრებით სოფლად, ბავშვთა და მოზარდთა ფიზიკური აღზრდის საქმე და მიღწეული იქნეს ის, რომ თითოეული მოსწავლე იქნეს ჩაბმული ფიზიკულ-სპორტულ ღონისძიებებში.

3. განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველომ და სახელმძღვანელოების განყოფილებამ განახორციელონ აუცილებელი ღონისძიებანი იმ მიმართულებით, რათა აღმოფხვრილ იქნეს რიგი სასწავლო საგნების პროგრამებსა და სახელმძღვანელო წიგნებში დღემდე არსებული გადატვირთულობა; ამ მუშაობაში პედაგოგიკის საკვლეო სამეცნიერო ინსტიტუტთან ერთად ფართოდ იქნეს ჩაბმული სკოლების მოწინავე მასწავლებლობა.

4. პედაგოგიკის საკვლეო-სამეცნიერო ინსტიტუტმა სამეცნიერო მუშაობის თემატიკაში სათანადო ადგილი დაუთმოს იდეოლოგიურ საკითხებზე სკკპ ივნისისა და საქართველოს კპ ივლისის პლენუმების გადაწყვეტილებებში მოცემული აქტუალური საკითხების კვლევა-გაშუქებას და ამ მუშაობაში ფართოდ მოიზიდოს მოწინავე სკოლების მასწავლებლობა.

5. მიმდინარე წლის ოქტომბერში მიზანშეწონილად ჩაითვალოს სკოლაში იდეოლოგიური მუშაობის აქტუალური საკითხების გარშემო სკოლისა და განათლების დარგის სხვა მუშაკთა რესპუბლიკური თათბირის მოწვევა. დაევალოს განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველოს ა/წლის აგვისტოს პირველ რიცხვებამდე წარმოადგინოს ამ თათბირის ჩატარების შესახებ კონკრეტული ღონისძიებანი.

6. მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტმა მასწავლებელთა გადამზადების კურსების პროგრამებისა და მასწავლებელთა დახელოვნების სხვა სახის ღონისძიებებში გაითვალისწინოს იდეოლოგიური მუშაობის შესახებ სკკპ ივნისისა და საქართველოს კპ ივლისის პლენუმების მიერ სკოლის წინაშე დასახული ამოცანე-

ბის გაშუქება; ამასთან ერთად, ამჟამად მოქმედ მასწავლებლებს დახელოვნების კურსებზე ამავე საკითხებზე ჩატარებული იქნება თეორიული მატრიკური ლექციები.

7. განათლების სამინისტროს სამმართველო-განყოფილებების კვარტალურ სამუშაო გეგმებში სათანადო ადგილი დაუთმონ სკკპ იენისისა და საქართველოს კომპარტიის ივლისის პლენუმების მიერ სკოლის წინაშე დასახული ამოცანების განხორციელების შემოწმებას.

8. გაზეთ „სახალხო განათლებისა“ და ჟურ. „სკოლა და ცხოვრების“ რედაქციებმა სისტემატურად გააშუქონ დასახელებული პლენუმების გადაწყვეტილებათა შესრულების მიმართულებით სკოლებისა და განათლების ორგანოების საქმიანობა.

საქართველოს განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების საინსტროს 1963 წ.
16 ივლისის ბრძანება № 586

საგაზაფხულო გამოცდების შედეგების შეხახებ საქართველოს
სსრ სკოლებში

გავეცანი რა საგაზაფხულო გამოცდების შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ რესპუბლიკის დაწყებით, რვაწლიან და საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო შრომითს პოლიტექნიკურ საწარმოსწავლებიან, სალამოს (ცვლის) და დაუსწრებელ სკოლებში გადასაყვანი, დამამთავრებელი და საშუალო განათლების ატესტატზე ჩასაბარებელი გამოცდები ძირითადად ორგანიზებულად და დამაკმაყოფილებლად ჩატარდა.

ამ მხრივ გამოირჩევიან ქ. ქ. თბილისი, ქუთაისი, სოხუმი, ბათუმი, რუსთავი, ფოთი და ხაშურის, გეგეჭკორის, მახარაძის, გორის, თელავისა და სხვა რაიონები.

მიმდინარე სასწავლო წელს რესპუბლიკის სკოლებში აღდგენილ იქნა კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდები.

წინა წლებთან შედარებით, წელს რესპუბლიკის სკოლები მეტი პასუხისმგებლობით მოეკიდნენ გამოცდებისათვის მზადების საქმეს მოსწავლეთა უმრავლესობა მტკიცე ცოდნას ამჟღავნებდა და მაღალ შეფასებას იმსახურებდა მშობლიურ ენასა და ლიტერატურაში, მათემატიკაში, ფიზიკასა და სხვა საგნებში.

კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდების შემოღებამ და დებითი გავლენა მოახდინა მოსწავლეთა აკადემიური ცოდნის ამაღლებაზე, გაზარდა მასწავლებლთა პასუხისმგებლობა სწავლების ხარისხის გასაუმჯობესებლად.

გამოცდების პერიოდში მეოთხედურ და წლიურ შეფასებებთან შედარებით უფრო მაღალ წარმატებებს მიაღწიეს ქ. თბილისის მე 4, 23-ე, 24-ე, 77-ე, 88-ე და სხვა საშუალო სკოლებმა.

გადასაყვანი და გამოსაშვები გამოცდების შედეგად 88-ე საშუალო სკოლის I—IV კლასების ყველა 238 მოსწავლემ ქართულ ენაში დადებითი ნიშანი მიიღო: „5“ სა და „4“-ზე შეფასდა 148, ხოლო „3“-ზე 90 მოსწავლე; არითმეტიკაში „5“-სა და „4“-ზე შეფასდა 142, „3“-ზე 96 მოსწავლე და ა. შ.

77-ე საშუალო სკოლაში გამოცდებზე დაშვებული 552 მოსწავლიდან შემდეგ კლასში გადავიდა ან სკოლა დაამთავრა 551 მოსწავლემ.

გამოცდებმა დაადასტურა, რომ არსებითად გაუმჯობესდა სწავლების ხარისხი იმ სკოლებშიც, რომელთა ოქროსა და ვერცხლის მედალზე კურსდამთავრებულებმა 1961—1962 სასწავლო წელს უმაღლეს სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების დროს არა-დამაკმაყოფილებელი შეფასება დაიმსახურეს. მაგალითად, ყვარლის რაიონის ოჯიოს, ლავოდების, აფხაზეთისა და აჭარის ასს რესპუბლიკებისა და სხვა სკოლებში, ადგილობრივი ორგანოების მიერ სათანადო ღონისძიებების გატარების შედეგად, საშუალო სკოლის კურსდამამთავრებულებმა გამოცდების დროს დამაკმაყოფილებელი ცოდნა გამოავლინეს.

ამასთანავე სავაზაფხულო გამოცდების დროს სკოლებში ადგილი ჰქონდა არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებებს. ცოდნის დაბალი დონე გამოამჟღავნეს საშუალო განათლების ატესტატზე ჩასაბარებელი გამოცდების დროს ცაგერის რაიონის სოფ. ალბანის, მიაკოვსკის რაიონის შუაგორის, დუშეთის რაიონის მღეთის, წყალტუბვის რაიონის სოფ. გვიშტიბის საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა. მიაკოვსკის რაიონის შუაგორის საშუალო სკოლის XI კლასის 18 მოსწავლიდან ქართულ ლიტერატურაში ნიშან „2“-ზე შეფასდა 7 მოსწავლის წერიტი ნამუშევარი, ხოლო 11-ისა „3“-ზე.

არადამაკმაყოფილებელი ცოდნა გამოავლინეს სოფ. აკაურთას, ყვარლის რვაწლიანი და მუშა ახალგაზრდობის, დუშეთის რაიონის სოფ. გაღვანის, მიაკოვსკის სოფლის ახალგაზრდობის საშუალო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლეებმა. ბოლნისის რაიონის სოფ. აკაურთას საშუალო სკოლის მე-8 კლასის ყველა 8 მოსწავლის წერიტი ნამუშევარი მათემატიკაში ნიშანი „2“ შეფასდა.

სამტრედიის რაიონის სოფ. კორშაღლის, დუშეთის რაიონის ჭობორტისა და ფასანაურის, ბოლნისის რაიონის კაჩაგანის, ბაი დარისა და ყიზილარის საშუალო სკოლებში ადგილი ჰქონდა მეოთხედური და წლიური ნიშნების არასწორად დადგენის შემთხვევებს. დუშეთის რაიონის სოფ. ფასანაურის საშუალო სკოლის X კლასის ორი მოსწავლე მეოთხე მეოთხედის მანძილზე საკლასო ჟურნალის მიხედვით არც ერთხელ არ ყოფილა ისტორიაში გამოკითხული, მაგრამ მეოთხედის ბოლოს შეფასებულია ნიშან „3“-ზე; X კლასის 27 მოსწავლიდან მესამე მეოთხედის განმავლობაში ლიტერატურაში შეფასებულია მხოლოდ 7 მოსწავლე, მეოთხედის ბოლოს კი ყველა მოსწავლეს დაეწერა დამაკმაყოფილებელი ნიშანი.

ქობორტის საშუალო სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელმა ვ. წიკლაურმა მეოთხე მეოთხედში ერთ-ერთ მოსწავლეს სემინარ გამოკითხა გაკვეთილი და შეაფასა ნიშან .2"-ზე, მაგნიტა მეოთხედისა და წლის ბოლოს ნიშანი .3" დაუწერა.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებმა, სახმრეთ ოსეთის ა/ოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა:

ა) გულდასმით შეისწავლონ 1962 - 1963 სასწავლო წლის საგანათლებლო და საშემოდგომო გამოცდების შედეგები და დასახონ საჭირო ღონისძიებები გამოვლინებულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად;

ბ) სათანადო კონტროლი დააწესონ საშემოდგომო გამოცდების ჩატარებაზე და გააძლიერონ მეთვალყურეობა იმ სკოლების მიმართ, სადაც გამოცდების პერიოდში ადგილი ჰქონდა საგამოცდო ინსტრუქციისა და მოსწავლეთა შეფასების ნორმების დარღვევას;

გ) განსაკუთრებით შეისწავლონ სასწავლო აღმზრდელობითი მუშაობა იმ სკოლებში, სადაც გამოცდების დროს გამოჩვენდა მოსწავლეთა დაბალი აკადემიური წარმატება და მიიღონ გადამჭრელი ზომები შემჩნეულ ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად.

2. სკოლების სამმართველომ (ამხ. დ. ჯავახია):

ა) განახორციელოს საჭირო კონტროლი საშემოდგომო გამოცდების ჩატარებაზე განსაკუთრებით იმ სკოლებში, რომლებშიც საგანათლებლო გამოცდების პერიოდში მოსწავლეთა ცოდნის დაბალი დონე გამოჩვენდა;

ბ) შეამოწმოს სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობა იმ რაიონების სკოლებში, სადაც გამოცდების დროს გამოაშკარავდა მოსწავლეთა წარმატების დაბალი დონე და ადგილი ჰქონდა ცოდნის ლიბერალურ შეფასებას;

გ) მიმდინარე წლის მეოთხე კვარტალში შეამოწმოს ბოლნისის რაიონის სოფ. აკაურთას საშუალო სკოლის სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობა და დასახოს ქმედითი ღონისძიებანი არსებულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად.

დ) შეისწავლოს 1962—1963 სასწავლო წელს საშუალო სკოლის კურსდამთავრებულთა უმაღლეს სასწავლებლებში მისაღებ გამოცდებზე ჩაბარების შედეგები და მის შესახებ მოახსენოს კოლეგიას.

საქართველოს სსრ განათლების

მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

ც ი რ კ უ ლ ა რ უ ლ ა დ

**რვაწლიანი და საშუალო საწარმოოსწავლებიანი
სკოლების სასწავლო გეგმების შესახებ
1963—1964 სასწავლო წლისათვის**

1963 წლის 6 ივლისი, № 1/1178

აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებს, სამხრეთ
ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რაიონის (ქალაქის) განათლების
განყოფილებათა გამგეებს

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1959 წლის 27
ივლისის № 861 ბრძანების შესაბამისად 1963—1964 სასწავლო
წელს რვაწლიანი და საშუალო სკოლების I—VIII კლასები, აგრე-
თვე საწარმოოსწავლებიანი სკოლების IX კლასები იმუშავებენ ახა-
ლი სასწავლო გეგმებით, ათწლიანი სკოლის X კლასები—ძველი
სასწავლო გეგმით, ხოლო ქალაქისა და სოფლის საწარმოოსწავლე-
ბიანი საშუალო სკოლების X და XI კლასები კი წინა სასწავლო
წლის სასწავლო გეგმებით, რომლებშიც შეტანილია ზოგიერთი
არაარსებითი ხასიათის ცვლილება.

	სასწავლო საგნების დასახელება	სათემის რაოდენობა კვირაში კლასების მიხედვით								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	ქართული ენა	12	9	8	7	4	4	3	2	
2	ქართული ლიტერატურა	—	—	—	—	2	2	2	3	
3	რუსული ენა	—	5	6	6	6	5	4/5	4	
4	მათემატიკა	6	6	6	6	6	6	6	5	
5	ისტორია, სსრ კავშირის კონსტიტუცია	—	—	—	2	2	2	3/2	3	
6	ბუნებისმცოდნეობა	—	—	—	3	—	—	—	—	
7	გეოგრაფია	—	—	—	—	2	2	2	3/2	
8	ბიოლოგია	—	—	—	—	2	2	2	2	
9	ფიზიკა	—	—	—	—	—	2	2	3	
10	ქიმია	—	—	—	—	—	—	2	2	
11	ზაზვა	—	—	—	—	—	—	1	1	
12	უცხო ენა	—	—	—	—	3	3	3	2/3	
13	ხატვა	2/1	1	1	1	1	1	—	—	
14	მუსიკა და სიმღერა	1/2	1	1	1	1	1	—	—	
15	ფიზიკური კულტურა	2	2	2	2	2	2	2	2	
16	შრომითი სწავლება	1	1	1	1	3	3	3	3	
17	საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომა	—	—	1	1	1	1	1	1	
	სულ	24	25	26	30	35	36	36	36	
18	საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა:	დღეები	—	—	—	—	6	6	6	—
		სათემები	—	—	—	—	18	24	24	—

1. შრომაში მეცადინეობისას (V—VIII კლასებში) კლასი იყო-
და ორ ჯგუფად, თუ მასში მოსწავლეთა რაოდენობა არის 25-ზე მეტი.

სკოლაში, სადაც არ არის პარალელური კლასები და მეექვსე-მერვე კლასებში მოსწავლეთა რაოდენობა თითოეულში 25 ან 25-ზე ნაკლებია, კლასი აგრეთვე გაიყოფა ორ ჯგუფად, მაგრამ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამ კლასის გოგონები წინა სასწავლო წელს მეოჯახეობას სწავლობდნენ.

2. 1963—1964 სასწავლო წელს, იმ სკოლებში, სადაც არის უცხო ენის უმაღლესი განათლების მქონე სპეციალისტი მოსწავლელი, მეხუთე, მეექვსე და მეშვიდე კლასებში უცხო ენაში მეცადინეობისას კლასი გაიყოფა ორ ჯგუფად, თუ თითოეულ კლასში მოსწავლეთა რაოდენობა 25-ზე მეტია და სკოლა უზრუნველყოფილია ამისათვის საჭირო საკლასო ოთახებით.

3. საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა, რომელსაც ეთმობა ექვს-ექვსი დღე მეხუთე, მეექვსე და მეშვიდე კლასებში, ადგილობრივი პირობების შესაბამისად ჩატარდება სასწავლო სახელოსნოებში, სასწავლო-საცდელ ნაკვეთზე, კოლმეურნეობაში, საბჭოთა მეურნეობაში და სხვ. ამასთან მეხუთე კლასის მოსწავლეები მუშაობენ დღეში სამ საათს, ხოლო მეექვსე და მეშვიდე კლასების მოსწავლეები—ოთხ-ოთხ საათს.

4. მეშვიდე და მერვე კლასებში ისტორიისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან 35 საათი ეთმობა საქართველოს ისტორიის იმ საკითხების შესწავლას, რომლებიც შეტანილია სსრ კავშირის ისტორიის კურსში.

5. მერვე კლასში გეოგრაფიისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან 35 საათი ეთმობა საქართველოს სსრ გეოგრაფიის შესწავლას.

სკოლებში, რომლებშიც რიგი საგნებია უცხო ენაზე ისწავლება,
 1963—1964 სასწავლო წელს I—VIII კლასებში იმუშავებენ შემდეგი
 სასწავლო გეგმით

№	სასწავლო საგნების დასახელება	სათემის რაოდენობა კვირაში მიხედვით							
		კვირის დღეების მიხედვით							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	ქართული ენა	12	8	8	7	4	4	3	2
2	ქართული ლიტერატურა	—	—	—	—	2	2	2	3
3	რუსული ენა	—	5	6	6	6	5	4/5	4
4	მათემატიკა	6	6	6	6	6	6	6	5
5	ისტორია, სსრ კავშირის კონსტიტუცია	—	—	—	2	2	2	3/2	3
6	ბუნებისმცოდნეობა	—	—	—	3	—	—	—	—
7	გეოგრაფია	—	—	—	—	2	2	2	3/2
8	ბიოლოგია	—	—	—	—	2	2	2	2
9	ფიზიკა	—	—	—	—	—	2	2	3
10	ქიმია	—	—	—	—	—	—	2	2
11	ხაზვა	—	—	—	—	—	—	1	1
12	უცხო ენა	—	4	4	4	5	5	5	4/5
13	ხატვა	2/1	1	1	1	1	1	—	—
14	მუსიკა და სიმღერა	1/2	1	1	1	1	1	—	—
15	ფიზიკური კულტურა	2	1	1	1	1	1	1	1
16	წრფილი სწავლება	1	1	1	1	2	2	2	2
17	საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომა	—	—	1	1	1	1	1	1
	სულ	24	27	29	33	35	36	36	36
18	საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა:								
	დღეები	—	—	—	—	6	6	6	—
	სათემი	—	—	—	—	18	24	24	—

1. შრომაში მეცადინეობისას (V—VIII კლასებში) კლასში დასწრეობა ან ანაზღაურება და ორ ჯგუფად, თუ მასში მოსწავლეთა რაოდენობა აღემატება 25-ს, შეიქმნება მეტი.

სკოლაში, სადაც არ არის პარალელური კლასები და მეექვსე-მეჩვიდმეტე კლასებში მოსწავლეთა რაოდენობა თითოეულში 25 ან 25-ზე ნაკლებია, კლასი აგრეთვე გაიყოფა ორ ჯგუფად, მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუ ამ კლასის გოგონები წინა სასწავლო წელს მეოჯახეობას სწავლობდნენ.

2. საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა, რომელსაც ეთმობა ექვს-ექვსი დღე მეხუთე, მეექვსე და მეშვიდე კლასებში, ადგილობრივი პირობების შესაბამისად ჩატარდება სასწავლო სახელოსნოებში, კოლმეურნეობაში, საბჭოთა მეურნეობაში და სხვ. ამასთან მეხუთე კლასის მოსწავლეები მუშაობენ დღეში სამ საათს, ხოლო მეექვსე და მეშვიდე კლასების მოსწავლეები—ოთხ-ოთხ საათს.

3. მეშვიდე და მერვე კლასებში ისტორიისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან 35 საათი ეთმობა საქართველოს ისტორიის იმ საკითხების შესწავლას, რომლებიც შეტანილია სსრ კავშირის ისტორიის კურსში.

4. მერვე კლასში გეოგრაფიისათვის განკუთვნილი საათების საერთო რაოდენობიდან 35 საათი ეთმობა საქართველოს სსრ გეოგრაფიის შესწავლას.

5. უცხო ენაზე მეცადინეობის ჩატარებისას კლასი გაიყოფა სამ ჯგუფად და თითოეულ ჯგუფთან მეცადინეობა ჩატარდება ცალ-ცალკე.

6. მესამე და მეოთხე კლასებში ფიზიკურ კულტურაში ჩამოკლებული თითო საათი უნდა ანაზღაურდეს შობადობისათვის დაავადებისა და სხვა მიზეზების გამო უცხო ენაზე ჩატარებით, მეხუთე-მეჩვიდმეტე კლასებში კი მოსწავლეების ჩაბმით სპორტულ-მასობრივ მუშაობაში, სპორტულ შეჯიბრებებში და ტურისტულ ლაშქრობებში.

ათწლიანი ხაზუალო სკოლის სალიკვიდაციო მეათე კლასი
 1962—1964 სასწავლო წელს იმუშავებს შემდეგი სასწავლო
 გეგმით

№№	სასწავლო საგნების დასახელება	სათემის რაოდენობა კვირაში
		X
1	ჭართული ლიტერატურა	4
2	რუსული ენა და ლიტერატურა	4
3	მათემატიკა	5/6
4	ისტორია	5/4
5	საზოგადოებათმცოდნეობა	2
6	გეოგრაფია	—
7	ბიოლოგია	—
8	ფიზიკა	4
9	ასტრონომია	1
10	ჭიშია	3
11	უცხო ენა	3
12	ფიზიკური კულტურა	2
13	ხაზვა	1
14	პრაქტიკული სოფლის მეურნეობაში, მანქანათმცოდნეობაში და ელექტროტექნიკაში წარმოების საფუძვლების ელემენტებით	2
ს უ ლ		36

1. პრაქტიკუმების ჩატარებისას სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის ქანათმცოდნეობასა და ელექტროტექნიკაში წარმოების საფუძვლების ელემენტებით, კლასი იყოფა ორ ჯგუფად, თუ მოსწავლეთა რაოდენობა 25 აღემატება.

2. მეათე კლასში მოსწავლეების მიერ ავტომობილის (ტრაქტორის) ტარების პრაქტიკულად დაუფლებისათვის სასწავლო გეგმის ზევით თითოეულ მოსწავლეზე გამოიყოფა 10 სასწავლო საათი.

3. მეათე კლასში ისტორიისათვის გათვალისწინებული კვირეული საათებიდან ერთი კვირეული საათი ეთმობა საქართველოს ისტორიის შესწავლას. მეათე კლასში სასწავლო გეგმით ისტორიისათვის გათვალისწინებული წლიური 153 საათი უნდა განაწილდეს შემდეგნაირად: სსრ კავშირის ისტორიას—86 საათი, უახლეს ისტორიას—33 საათი, საქართველოს ისტორიას—34 საათი.

საქართველოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სასწავლო სკოლები 1963—1964
 სასწავლო წელს იმუშავებენ შემდეგი სასწავლო გეგმით

№№	სასწავლო საგნების დასახელება	სათემის რაოდენობა კლასების მიხედვით		
		IX	X	XI
1	ქართული ლიტერატურა	2/3	3/2	3
2	რუსული ენა და ლიტერატურა	3/2	2/3	3
3	მათემატიკა	5	4	5
4	ისტორია	4	3/4	3
5	საზოგადოებათმცოდნეობა	—	—	2
6	გეოგრაფია	—	2/0	—
7	ფიზიკა	3	2/3	4
8	ასტრონომია	—	—	1
9	ქიმია	2	2	3
10	ბიოლოგია	2	2	—
11	უცხო ენა	2	2	3
12	ხაზვა	2	—	—
12	ფიზიკური კულტურა	2	2	1
	ჯ ა მ ი .	27	24	26
14	ზოგადტექნიკური საგნები. საწარმოო (თეორიული და პრაქტიკული) სწავ- ლება და მწარმოებლური შრომა .	9	12	8
	ს უ ლ	36	36	36
15	ფაკულტატიური მკვადინეობა სპორტ- ში, ხელოვნებაში, სამეცნიერო და ტექნიკურ წრეებში და სხვ.	2	2	2

1. ზოგადტექნიკური საგნების, საწარმოო სწავლებისა და მწარმოებლური შრომისათვის სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საათების განაწილება ცალკეული სახის მეცადინეობათა მიხედვით წესდება ყოველ ცალკე აღებულ შემთხვევაში, იმ მოთხოვნების შესაბამისად, რომლებსაც მოცემული პროფესიისათვის (სპეციალობისათვის) მოსწავლეთა მომზადება საჭიროებს.

2. საწარმოო პროფესიებსა და სპეციალობებში მანქანათმცოდნეობისა და ელექტროტექნიკის, აგრეთვე არასაწარმოო პროფესიებსა და სპეციალობებში „წარმოების საფუძვლების“ შესწავლისათვის საჭირო დრო გამოიყოფა საათების იმ რაოდენობიდან, რომელსაც ითვალისწინებს ეს სასწავლო გეგმა „ზოგადტექნიკური საგნების, საწარმოო სწავლებისა და მწარმოებლური შრომისათვის“.

მანქანათმცოდნეობაში, ელექტროტექნიკისა და წარმოების საფუძვლებში მეცადინეობა ჩატარდება იმ კლასებში, რომლებზედაც მითითებულია ზოგადტექნიკური და პროფესიული მომზადების სასწავლო გეგმით ამა თუ იმ პროფესიისათვის, სპეციალობისათვის.

3. ადგილობრივი პირობების შესაბამისად მოსწავლეთა საწარმოო სწავლება და მწარმოებლური შრომა შეიძლება ხორციელდებოდეს, როგორც მთელი სასწავლო წლის მანძილზე ყოველ კვირაში, ასევე კონცენტრირებულადაც განსაზღვრულ პერიოდებში, რაც წინასწარ უნდა იქნეს შეთანხმებული განათლების სამინისტროსთან. ასეთ შემთხვევაში სკოლა წარმოებასთან შეთანხმებით თითოეულ IX—XI კლასებისათვის ადგენს სკოლაში სასწავლო მეცადინეობისა და წარმოებაში მუშაობის ვადების ხანგრძლიობისა და მონაცვლეობის სათანადო გრაფიკს.

4. მეცხრე კლასში ისტორიისათვის გათვალისწინებული კვირეული საათების საერთო რაოდენობიდან ერთი კვირეული საათი ეთმობა საქართველოს ისტორიის შესწავლას.

საწარმოო სწავლებიანი სოფლის საშუალო სკოლები 1963—1964
 სასწავლო წელს იმუშავებენ შემდეგი სასწავლო გეგმით

№№	სასწავლო საგნების დასახელება	საათების რაოდენობა კლასების მიხედვით		
		IX	X	XI
1	ქართული ლიტერატურა	3	3	4/3
2	რუსული ენა და ლიტერატურა	3	3	3/4
3	მათემატიკა	6	5	5/6
4	ისტორია	5	4	4/3
5	საზოგადოებათმცოდნეობა	—	—	2
6	გეოგრაფია	—	2	—
7	ფიზიკა	4/3	3	5/4
8	ასტრონომია	—	—	1
9	ქიმია	2/3	3/2	3,4
10	ბიოლოგია	3/2	—	—
11	უცხო ენა	2	2/3	3
12	ბაზვა	2/3	2	—
13	ფიზიკური კულტურა	2	2	2
	ჯ ა მ ი	32	29	32
14	სოფლის მეურნეობის წარმოების საფუძვლები და საწარმოო (თეორიული და პრაქტიკული) სწავლება სპეციალობის მიხედვით	4	7	4
	ს უ ლ	36	36	36
15	პრაქტიკული საწარმოო სწავლება და მწარმოებლური შრომა:			
	დღეები	42	42	18
	საათები	252	252	108
16	ფაკულტატიური მეცადინეობა სპორტში, ხელოვნებაში, სამეცნიერო და ტექნიკურ წრეებში და სხვ.	2	2	2

შენიშვნები:

1. სკოლაში სასწავლო მეცადინეობის, სოფლის მეურნეობაში IX—XI კლასების მოსწავლეთა პრაქტიკული სწავლებისა და მწარმოებლური შრომის ვადები და მათი მონაცვლეობა განისაზღვრება გრაფიკით, რომელსაც ადგენს სკოლა კოლმეურნეობასთან, საბჭოთა მეურნეობასთან ერთად, ცალკეული სახის სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების სეზონურობის, ზონალური, კლიმატური და სხვა ადგილობრივი პირობების გათვალისწინებით.

2. IX კლასში ისტორიისათვის გათვალისწინებული კვირეული საათების საერთო რაოდენობიდან ერთი კვირეული საათი ეთმობა საქართველოს ისტორიის შესწავლას.

* * *

სასწავლო წელი ყველა სკოლასა და კლასში პირველი სექტემბრიდან იწყება. სასწავლო წლის განმავლობაში ტარდება არდადეგები:

საშემოდგომო—5 დღე—5-დან 9 ნოემბრამდე ჩათვლით;

საზამთრო—12 დღე—30 დეკემბრიდან 10 იანვრამდე ჩათვლით;

საგაზაფხულო—8 დღე—ქალაქის სკოლებში 24-დან 31 მარტამდე ჩათვლით, სოფლის სკოლებში იგივე ხანგრძლიობით, მაგრამ იმ ვადებში, რომელსაც დააწესებს მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს რაიონული აღმასკომები.

ყველა კლასისათვის სასწავლო წელი იყოფა მეოთხედებად. ამასთან პირველი მეოთხედის დამთავრება შეფარდებულია საშემოდგომო არდადეგების დაწყებასთან, მეორე მეოთხედისა—საზამთროსთან, მესამე მეოთხედისა—საგაზაფხულოსთან და მეოთხე მეოთხედისა კი მეცადინეობის ბოლო დღესთან მოცემულ კლასში.

სასწავლო მეცადინეობა I—VIII კლასებში დამთავრდება 28 მაისს, რის შემდეგაც IV კლასში პირველიდან 6 ივნისამდე და V—VII კლასებში პირველიდან 8 ივნისამდე ჩატარდება კლასიდან

კლასში გადასაყვანი გამოცდები, ხოლო 9 ივნისიდან 15 ივნისამდე V—VII კლასებში მოეწყობა საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა

VIII კლასში პირველიდან 12 ივნისამდე ჩატარდება გამოცდები გამოცდები.
გვეტი გამოცდები.

სკოლებს, მათი მუშაობის კონკრეტული პირობების შესაბამისად, უფლება ეძლევათ ჩაატარონ საზოგადოებრივ-საწარმოო პრაქტიკა V—VII კლასებში სასწავლო წლის განმავლობაში; ასეთ შემთხვევაში სასწავლო მეცადინეობა ამ კლასებში დამთავრდება 4 ივნისს, ხოლო კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდები კი ჩატარდება 6-დან 12 ივნისამდე ჩათვლით.

ქალაქისა და სოფლის საწარმოსწავლებიანი სკოლების IX და X კლასებში სასწავლო წელი დამთავრდება 24 ივნისს. სასწავლო მეცადინეობისა და წარმოებაში (სოფლის მეურნეობაში) მუშაობის ვადების ხანგრძლიობისა და მონაცვლეობის გრაფიკის შედგენისას სკოლამ უნდა გაითვალისწინოს, რომ საწარმოსწავლებიან IX და X კლასებში სასწავლო მეცადინეობა დამთავრდეს 13 ივნისს, ხოლო კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდები კი ჩატარდეს 15 ივნისიდან 24 ივნისამდე ჩათვლით.

ათწლიანი საშუალო სკოლის X და საწარმოსწავლებიანი ქალაქისა და სოფლის საშუალო სკოლების XI კლასებში სასწავლო მეცადინეობა გაგრძელდება 24 მაისამდე ჩათვლით; დრო 25-დან 31 მაისამდე ჩათვლით დაეთმობა გამოცდებისათვის მზადებას, ხოლო 1-დან 24 ივნისამდე ჩათვლით ჩატარდება გამოსაშვები გამოცდები.

საწარმოსწავლებიანი საშუალო სკოლების მეთერთმეტე კლასებში საკვალიფიკაციო გამოცდები სპეციალობაში ჩატარდება სასწავლო წლის ბოლოს, პედაგოგიური საბჭოს მიერ დადგენილ ვადებში, მაგრამ არა უგვიანეს ორი კვირისა ამ კლასებში გამოსაშვები გამოცდების დაწყებამდე.

გვევლებათ ეს მითითებები დროულად დაიყვანოთ სკოლებამდე და ამის შესაბამისად უზრუნველყოთ სასწავლო მუშაობის ორგანიზაცია სკოლებში 1963—1964 სასწავლო წელს.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

Циркулярно

**ОБ УЧЕБНЫХ ПЛАНАХ РУССКИХ, АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ, АРМЯНСКИХ,
АБХАЗСКИХ, ОСЕТИНСКИХ ВОСЬМИЛЕТНИХ И СРЕДНИХ ШКОЛ
С ПРОИЗВОДСТВЕННЫМ ОБУЧЕНИЕМ И АВАРСКИХ НАЧАЛЬНЫХ
КЛАССОВ НА 1963—1964 УЧЕБНЫЙ ГОД**

6 июля 1963 года, № 1/1178

Министрам просвещения Абхазской и Аджарской АССР, заведующему отделом просвещения Юго-Осетинской А. О., заведующим районными (городскими) отделами просвещения

В соответствии с приказом Министерства просвещения Грузинской ССР № 861 от 27 июля 1959 года, в 1963/64 учебном году I—VIII классы восьмилетних и средних школ, а также IX классы средних школ с производственным обучением должны работать по новому учебному плану; X классы десятилетней школы—по старому учебному плану средней школы, а X и XI классы городских и сельских средних школ с производственным обучением—по учебным планам предыдущего 1962—1963 учебного года, в которые внесены некоторые несущественные изменения.

Таким образом, I—VIII классы русских школ в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ пп.	Учебные предметы	Количество часов в неделю в классе							
		I—VIII							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Русский язык	12	12	12	10	6	5	3	2
2	Русская литература . . .	—	—	—	—	2	3	2	3
3	Грузинский язык	—	—	2	2	2	2	3	3
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5
5	История. Конституция СССР	—	—	—	2	2	2	3/2	3
6	Природоведение	—	—	—	3	—	—	—	—
7	География	—	—	—	—	2	2	2	3/2
8	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2
9	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3
10	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2
11	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1
12	Иностранный язык . . .	—	—	—	—	4	3	3/4	2/3
13	Рисование	1	1	1	1	1	1	—	—
14	Музыка и пение	1	1	1	1	1	1	—	—
15	Физкультура	2	2	2	2	2	2	2	2
16	Трудовое обучение . . .	2	2	2	2	3	3	3	3
17	Общественно полезный труд	—	—	1	1	1	1	1	1
18	Итого	24	24	27	30	34	35	35	85
	Общественно-производственная практика:								
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Для занятий по труду (V—VIII классы) класс, при наличии в нем более 25 учащихся, делится на две группы.

В школах, в которых нет параллельных классов и в VI—VIII классах количество учащихся 25 или менее 25 в каждом, классы также делятся на две группы в том случае, если девочки этого класса в предыдущем учебном году изучали домоводство.

2. В 1963—1964 учебном году в школах, имеющих квалифицированных преподавателей иностранных языков с высшим образованием по соответствующему языку и необходимые помещения, V—VII классы, с числом учащихся более 25, делятся на две группы для занятий по иностранному языку.

3. В зависимости от местных условий общественно производственная практика, для которой в V—VII классах отводится по шесть дней, может проводиться в учебных мастерских, на учебно-опытном участке, в колхозах, совхозах и др. При этом, учащиеся V класса работают в день по три часа, а VI и VII классов—четыре часа.

4. В VII—VIII классах из общего количества часов, отводимых на историю, 35 часов уделяется изучению вопросов истории Грузии, включенных в курс истории СССР.

5. В VIII классе, из общего количества часов, отводимых на изучение географии, 35 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР.

X класс русской десятилетней школы в 1963—1964 учебном году будет заниматься по следующему учебному плану

№№ пп.	Предметы	Количество часов в неделю в классе
		X
1	Русская литература	4
2	Грузинский язык	2
3	Математика	5/6
4	История	5/4
5	Обществоведение	2
6	География	—
7	Биология	—
8	Физика	4
9	Астрономия	1
10	Химия	3
11	Иностранный язык	3
12	Физическая культура	2
13	Черчение	1
14	Практикум по сельскому хозяйству, машиноведению и электротехнике с элементами основ производства	3
Всего		35

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. При проведении занятий по практикумам сельского хозяйства, машиноведения и электротехники с элементами основ производства класс делится на две группы, если в нем более 25 учащихся.

2. Для обучения учащихся X класса практической езде на автомобиле (тракторе) сверх учебной сетки выделяется 10 учебных часов на каждого учащегося.

3. Из общего количества недельных часов, отводимых на изучение истории СССР, один час уделяется истории Грузии.

В X классе, отводимые на изучение истории СССР годовые 153 часа следует распределить следующим образом: на историю СССР—86 часов, новейшую историю 33 часа, историю Грузии—34 часа.

Русские средние городские школы с производственным обучением
в 1963—1964 учебном году должны заниматься
по следующему учебному плану

№№ пп.	Предметы	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Русская литература	3	3	3/4
2	Грузинский язык	2	2	3/2
3	Математика	5	4	5
4	История	4	3/4	3
5	Обществоведение	—	—	2
6	География	—	2/0	—
7	Физика	3	2/3	4
8	Астрономия	—	—	1
9	Химия	2	2	3
10	Биология	2	2	—
11	Иностранный язык	2	2	3
12	Черчение	2	—	—
13	Физическая культура	2	2	1
	Итого	27	24	28
14	Общетехнические предметы. Производственное (теоретическое и практическое) обучение и производительный труд	9	12	8
	Всего	36	36	36
15	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных и технических кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Распределение на отдельные виды занятий часов, отведенных учебным планом на общетехнические предметы, производственное обучение и производительный труд, устанавливается в каждом отдельном случае применительно к тем требованиям, которые предъявляются к подготовке учащихся по данной профессии (специальности).

2. Время, необходимое на изучение машиноведения и электротехники по производственным профессиям и специальностям, а также на изучение „Основ производства“ по непроизводственным профессиям и специальностям, выделяется из числа часов, отведенных настоящим учебным планом на „Общетехнические предметы. Производственное обучение и производительный труд“.

Занятия по машиноведению, электротехнике и основам производства проводятся в тех классах, которые указаны в учебном плане общетехнической и профессиональной подготовки для той или иной профессии, специальности.

3. В зависимости от местных условий производственное обучение и производительный труд учащихся могут осуществляться как в течение всего учебного года еженедельно, так и концентрированно в определенные периоды, что заранее должно быть согласовано с Министерством просвещения. В последнем случае школа по согласованию с производством составляет для каждого IX—XI класса график чередования и продолжительности сроков учебных занятий в школе и работы на производстве.

4. Из общего количества недельных часов, отводимых на изучение истории в IX классе, один недельный час уделяется истории Грузии.

Русские средние сельские школы с производственным обучением
в 1963—1964 учебном году должны заниматься
по следующему учебному плану

№№ пп.	Предметы	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Русская литература	4	4	4
2	Грузинский язык	2	2	3
3	Математика	6	5	5/6
4	История	5	4	4/3
5	Обществоведение	—	—	2
6	География	—	2	—
7	Физика	4/3	3	4/5
8	Астрономия	—	—	1
9	Химия	2/3	3/2	4/3
10	Биология	3/2	—	—
11	Иностранный язык	2	2/3	3
12	Черчение	2/3	2	—
13	Физическая культура	2	2	2
	Всего	32	29	32
14	Основы сельскохозяйственного производства и производственное (теоретическое и практическое) обучение по специальности	4	7	4
	Итого	36	36	36
15	Практическое производственное обучение и производительный труд:			
	в днях	42	42	18
	в часах	252	252	108
16	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных и технических кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Чередование и сроки продолжительности учебных занятий в школе и практического производственного обучения изводительного труда учащихся IX—XI классов в сельском хозяйстве определяются графиком, составляемым школой совместно с колхозом, совхозом с учетом сезонности отдельных видов сельскохозяйственных работ, зональных, климатических и других местных условий.

2. Из общего количества недельных часов, отводимых на изучение истории в IX классе, один недельный час уделяется истории Грузии.

I—VIII классы азербайджанских и армянских школ в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ пп.	Предметы	Число часов в неделю в классе							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Родной язык	12	9	8	7	4	3	2/3	2
2	Родная литература	—	—	—	—	2	3	3/2	3
3	Русский язык	—	5	6	6	5	5	4/5	4
4	Грузинский язык	—	—	—	—	2	2	2	2
5	Математика	6	6	6	6	6	5/6	6	5
6	История. Конституция СССР	—	—	—	2	2	2	2	3
7	Природоведение	—	—	—	3	—	—	—	—
8	География	—	—	—	—	2	2	2	2
9	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2
10	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3
11	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2
12	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1
13	Иностранный язык	—	—	—	—	3	3/2	3/2	2
14	Рисование	2/1	1	1	1	1	1	—	—
15	Музыка и пение	1/2	1	1	1	1	1	—	—
16	Физическая культура	2	2	2	2	2	2	2	2
17	Трудовое обучение	1	1	1	1	2	2	2	2
18	Общественно полезный труд	—	—	1	1	1	1	1	1
	Всего	24	25	26	30	35	36	36	36
19	Общественно-производственная практика:								
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Для занятий по труду (V—VIII классы) класс, при наличии в нем более 25 учащихся, делится на две группы.

В школах, в которых нет параллельных классов и в VI—VIII классах количество учащихся 25 или менее 25 в каждом, классы также делятся на две группы в том случае, если девочки этого класса в предыдущем учебном году изучали домоводство.

2. В 1963—1964 учебном году в школах, имеющих квалифицированных преподавателей иностранных языков с высшим образованием по соответствующему языку и необходимые помещения, V—VII классы, с числом учащихся более 25, делятся на две группы для занятий по иностранному языку.

3. В зависимости от местных условий общественно-производственная практика, для которой в V—VII классах отводится по шесть дней, может проводиться в учебных мастерских, на учебно-опытном участке, в колхозах, совхозах и др. При этом, учащиеся V класса работают в день по три часа, а VI—VII классов—по четыре часа.

4. В VIII классе, из общего количества часов, отводимых на изучение географии, 20 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР.

X класс азербайджанской и армянской средней десятилетней школы в 1963—1964 учебном году будет заниматься по следующему учебному плану

№№ пп.	Предметы	Колич. часов в неделю в классе
		X
1	Родная литература	4
2	Русский язык и литература	4
3	Грузинский язык	2
4	Математика	6/5
5	История	3/4
6	Обществоведение	2
7	География	—
8	Биология	—
9	Физика	4
10	Астрономия	1
11	Химия	3
12	Иностранный язык	2
13	Физическая культура	2
14	Черчение	1
15	Практикум по сельскому хозяйству, машиноведению и электротехнике с элементами основ производства	2
Всего		36

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. При проведении занятий по практикумам сельского хозяйства, машиноведения и электротехники с элементами производства класс делится на две группы, если в нем более 25 учащихся.

2. Для обучения учащихся X класса практической езде на автомобиле (тракторе) сверх учебной сетки выделяется 10 учебных часов на каждого учащегося.

3. Из 119 часов, предусмотренных учебным планом на изучение истории в X классе отводится: на историю СССР—86 часов, на новейшую историю—33 часа.

Азербайджанские и армянские средние городские школы с
 производственным обучением в 1963—64 учебном году должны
 заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Родная литература	2/3	2	3
2	Русский язык и литература	3/2	2	3
3	Грузинский язык	2	1/2	1/2
4	Математика	5	4	5
5	История	3	3	3
6	Обществоведение	—	—	2
7	География	—	2/0	—
8	Физика	3	2/3	4
9	Астрономия	—	—	1
10	Химия	2	2	3
11	Биология	2	2	—
12	Иностранный язык	2	2	3/2
13	Черчение	2	—	—
14	Физическая культура	2	2	1
	И т о г о	28	24	29
15	Общетехнические предметы. Производственное (теоретическое и практическое) обучение и производственный труд	8	12	7
	В с е г о	36	36	36
16	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных и технических кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Распределение на отдельные виды занятий часов ¹⁰⁷⁰⁰⁰⁰ ²⁰²⁻⁰¹⁹⁰⁰⁰⁰ учебных планов на общетехнические предметы, производственное обучение и производительный труд, устанавливается в каждом отдельном случае применительно к тем требованиям, которые предъявляются к подготовке учащихся по данной профессии (специальности).

2. Время, необходимое на изучение машиноведения и электротехники по производственным профессиям и специальностям, а также на изучение „Основ производства“ по непромышленным профессиям и специальностям, выделяется из числа часов, отводимых настоящим учебным планом на „Общетехнические предметы. Производственное обучение и производительный труд“.

Занятия по машиноведению, электротехнике и основам производства проводятся в тех классах, которые указаны в учебном плане общетехнической и профессиональной подготовки для той или иной профессии, специальности.

3. В зависимости от местных условий производственное обучение и производительный труд учащихся могут осуществляться как в течение всего учебного года еженедельно, так и концентрированно в определенные периоды, что заранее должно быть согласовано с Министерством просвещения. В этом случае школа по согласованию с производством составляет для каждого IX—XI класса график чередования и продолжительности сроков учебных занятий в школе и работы на производстве.

Азербайджанские и армянские средние сельские школы с
 производственным обучением в 1963—1964 учебном году должны
 заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Родная литература	3	3	3
2	Русский язык и литература	3	2	4/3
3	Грузинский язык	2/3	2/1	1/2
4	Математика	6	5	5/6
5	История	4/3	3/4	4/3
6	Обществоведение	—	—	2
7	География	—	2	—
8	Физика	4/3	3	5/4
9	Астрономия	—	—	1
10	Химия	3/2	3/2	3
11	Биология	2/3	—	—
12	Иностранный язык	2	2/3	3
13	Черчение	2/3	2	—
14	Физическая культура	2	2	1/2
	И т о г о	33	29	32
15	Основы сельскохозяйственного производства и производственное (теоретическое и практическое) обучение по специальности	3	7	4
	В с е г о	36	36	36
16	Практическое производственное обучение и производительный труд:			
	в днях	42	42	18
	в часах	252	252	108
17	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных и технических кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЕ:

Чередование и сроки продолжительности учебных занятий в школе и практического производственного обучения водителей труда учащихся IX—XI классов в сельском хозяйстве определяются графиком, составляемым школой совместно с колхозом, совхозом с учетом сезонности отдельных видов сельскохозяйственных работ, зональных, климатических и других местных условий.

I—VIII классы абхазских школ в 1963—1964 учебном году
должны заниматься по следующему учебному плану

შეფასებული
აქტიურობის

№№ п. п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Абхазский язык	12/7	6	6	5	1/2	1/2	1/2	1/2
2	Абхазская литература	—	—	—	—	2/1	2/1	2/1	2/1
3	Русский язык	0/5	8	8	8	9	8	6/7	6
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5
5	История. Конституция СССР	—	—	—	2	2	2	3/2	3
6	Природоведение	—	—	—	3	—	—	—	—
7	География	—	—	—	—	2	2	2	3/2
8	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2
9	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3
10	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2
11	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1
12	Иностранный язык	—	—	—	—	3	3	3	2/3
13	Рисование	2/1	1	1	1	1	1	—	—
14	Музыка и пение	1/2	1	1	1	1	1	—	—
15	Физкультура	2	2	2	2	2	2	2	2
16	Трудовое обучение	1	1	1	1	3	3	3	3
17	Общественно полезный труд	—	—	1	1	1	1	1	1
	В с е г о	24	25	26	30	35	36	36	36
18	Общественно-производственная практика:								
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Для занятий по труду (V—VIII классы) класс, при наличии в нем более 25 учащихся, делится на две группы.

В школах, в которых нет параллельных классов и в VI—VIII классах количество учащихся 25 или менее 25 в каждом, классы также делятся на две группы в том случае, если девочки этого класса в предыдущем учебном году изучали домоводство.

2. В 1963—1964 учебном году в школах, имеющих квалифицированных преподавателей иностранных языков с высшим образованием по соответствующему языку и необходимые помещения, V—VII классы, с числом учащихся более 25, делятся на две группы для занятий по иностранному языку.

3. В зависимости от местных условий общественно-производственная практика, для которой в V—VII классах отводится по шесть дней, может проводиться в учебных мастерских, на учебно-опытном участке в колхозах, совхозах и др. При этом, учащиеся V класса работают в день по три часа, а VI—VII классов — по четыре часа.

4. В VII—VIII классах из общего количества часов, отводимых на историю, 35 часов уделяется изучению вопросов истории Грузии, включенных в курс истории СССР.

5. В VIII классе из общего количества часов, отводимых на изучение географии, 35 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР.

Х класс абхазской десятилетней средней школы в
1963—1964 учебном году будет заниматься по
следующему учебному плану

№№ п.п.	Наименование предметов	Количество часов в неделю в классе
		Х
1	Абхазская литература	2
2	Русский язык и литература	7
3	Математика	5/6
4	История	4/3
5	Обществоведение	2
6	География	—
7	Биология	—
8	Физика	4
9	Астрономия	1
10	Химия	3
11	Иностранный язык	3
12	Физическая культура	2
13	Черчение	1
14	Практикум по сельскому хозяйству, машиноведению и электротехнике с элементами основ производства	2
И т о г о		36

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. При проведении занятий по практикумам сельского хозяйства, машиноведения и электротехники с элементами основ производства класс делится на две группы, если в нем более 25 учащихся.

2. Для обучения учащихся X класса практической езде на автомобиле (тракторе) сверх учебной сетки выделяется 10 учебных часов на каждого учащегося.

3. Из 119 часов, предусмотренных учебным планом на изучение истории в X классе отводится: на историю СССР—86 часов, на новейшую историю— 33 часа.

Абхазские средние городские школы с производственным обучением в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Абхазская литература	2	2	2
2	Русский язык и литература	4	3	4
3	Математика	5	4	5
4	История	3	3/4	3
5	Обществоведение	—	—	2
6	География	—	2/0	—
7	Физика	3	2/3	4
8	Астрономия	—	—	1
9	Химия	2	2	3
10	Биология	2	2	—
11	Иностранный язык	2	2	3
12	Черчение	2	—	—
13	Физическая культура	2	2	1
	Итого	27	24	28
14	Общетехнические предметы. Производственное (теоретическое и практическое) обучение и производительный труд	9	12	8
	Всего	36	36	36
15	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Распределение на отдельные виды занятий часов, отводимых учебным планом на общетехнические предметы, производственное обучение и производительный труд, устанавливается в каждом отдельном случае применительно к тем требованиям, которые предъявляются к подготовке учащихся по данной профессии (специальности).

2. Время, необходимое на изучение машиноведения и электротехники по производственным профессиям и специальностям, а также на изучение „Основ производства по непромышленным профессиям и специальностям, выделяется из числа часов, отводимых настоящим учебным планом на „Общетехнические предметы„ „Производственное обучение и производительный труд“.

Занятия по машиноведению, электротехнике и основам производства проводятся в тех классах, которые указаны в учебном плане общетехнической и профессиональной подготовки для той или иной профессии, специальности.

3. В зависимости от местных условий производственное обучение и производительный труд учащихся могут осуществляться как в течение всего учебного года еженедельно, так и концентрированно в определенные периоды, что заранее должно быть согласовано с Министерством просвещения. В этом случае школа по согласованию с производством составляет для каждого IX—XI класса график чередования и продолжительности сроков учебных занятий в школе и работы на производстве.

Абхазские средние сельские школы с производственным обучением в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	IX
1	Абхазская литература	2	2	2
2	Русский язык и литература	5	4	5
3	Математика	6	5	5/6
4	История	4	4	4/3
5	Обществоведение	—	—	2
6	География	—	2	—
7	Физика	4/3	3	4/5
8	Астрономия	—	—	1
9	Химия	2/3	3/2	4/3
10	Биология	3/2	—	—
11	Иностранный язык	2	2/3	3
12	Черчение	2/3	2	—
13	Физическая культура	2	2	2
	Итого	32	29	32
14	Основы сельскохозяйственного производства и производственное (теоретическое и практическое) обучение по специальности	4	7	4
	Всего	36	36	36
15	Практическое производственное обучение и производительный труд:			
	в днях	42	42	18
	в часах	252	252	108
16	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЕ:

Чередование и сроки продолжительности учебных занятий в школе и практического производственного обучения учащихся IX—XI классов в сельском хозяйстве, определяются графиком, составляемым школой совместно с колхозом, совхозом с учетом сезонности отдельных видов сельскохозяйственных работ, зональных, климатических и других местных условий.

I—VIII классы осетинских школ (с обучением в I—IV классах на осетинском языке) в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Русский язык	5/8	11	12	11	6	6	5	4
2	Русская литература	—	—	—	—	4	4	3	3
3	Осетинский язык и литература	9/6	4	4	4	4	3	3	3
4	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5
5	История. Конституция СССР	—	—	—	2	2	2	3/2	3
6	Природоведение	—	—	—	2	—	—	—	—
7	География	—	—	—	—	2	2	2	3/2
8	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2
9	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3
10	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2
11	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1
12	Иностранный язык	—	—	—	—	2	2	2/3	2/3
13	Рисование	1	1	1	1	1	1	—	—
14	Музыка и пение	1	1	1	1	1	1	—	—
15	Физкультура	1	1	1	1	2	2	2	2
16	Трудовое обучение	1	1	1	1	2	2	2	2
17	Общественно полезный труд	—	—	1	1	1	1	1	1
	Итого	24	25	27	30	35	36	36	36
18	Общественно-производственная практика:								
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Для занятий по труду (V—VIII классы) класс, при наличии в нем более 25 учащихся, делится на две группы.

В школах, в которых нет параллельных классов и в VI—VIII классах количество учащихся 25 или менее 25 в каждом, классы также делятся на две группы в том случае, если девочки этого класса в предыдущем учебном году изучали домоводство.

2. В 1963—1964 учебном году в школах, имеющих квалифицированных преподавателей иностранных языков с высшим образованием по соответствующему языку и необходимые помещения, V—VII классы, с числом учащихся более 25, делятся на две группы для занятий по иностранному языку.

3. В зависимости от местных условий общественно-производственная практика, для которой в V—VII классах отводится по шесть дней, может проводиться в учебных мастерских, на учебно-опытном участке, в колхозах, совхозах и др. При этом, учащиеся V класса работают в день по три часа, а VI—VII классов—по четыре часа.

4. В VII—VIII классах из общего количества часов, отводимых на историю, 35 часов уделяется изучению вопросов истории Грузии, включенных в курс истории СССР.

5. В VIII классе, из общего количества часов, отводимых на изучение географии, 35 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР.

Осетинские восьмилетние школы (русский язык обучения с I класса) в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе							
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Русский язык и литература	12	12	13	11	8	8	5	5
2	Осетинский язык	—	3	3	3	3	3	3	3
3	Математика	6	6	6	6	6	6	6	5
4	История, Конституция СССР	—	—	—	2	2	2	2	3
5	Природоведение	—	—	—	3	—	—	—	—
6	География	—	—	—	—	2	2	2	2
7	Биология	—	—	—	—	2	2	2	2
8	Физика	—	—	—	—	—	2	2	3
9	Химия	—	—	—	—	—	—	2	2
10	Черчение	—	—	—	—	—	—	1	1
11	Иностранный язык	—	—	—	—	4	3	3	3
12	Рисование	1	1	1	1	1	1	1	—
13	Музыка и пение	1	1	1	1	1	1	1	1
14	Физкультура	2	1	1	1	1	1	1	1
15	Трудовое обучение	2	1	1	1	3	3	3	3
16	Общественно полезный труд	—	—	1	1	1	1	1	1
	И т.о.г.о	24	25	27	30	34	35	35	35
17	Общественно-производственная практика								
	в днях	—	—	—	—	6	6	6	—
	в часах	—	—	—	—	18	24	24	—

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Для занятий по труду (V—VIII классы) класс, при наличии в нем более 25 учащихся, делится на две группы.

В школах в которых нет параллельных классов и в VI—VIII классах количество учащихся 25 или менее 25 в каждом, классы также делятся на две группы в том случае, если девочки этого класса в предыдущем учебном году изучали домоводство.

2. В 1963—1964 учебном году в школах, имеющих квалифицированных преподавателей иностранных языков с высшим образованием по соответствующему языку и необходимые помещения, V—VII классы, с числом учащихся более 25, делятся на две группы для занятий по иностранному языку.

3. В зависимости от местных условий общественно производственная практика, для которой в V—VII классах отводится по шесть дней, может проводиться в учебных мастерских, на учебно-опытном участке, в колхозах, совхозах и др. При этом, учащиеся V класса работают в день по три часа, а VI—VII классов—по четыре часа.

4. В VIII классе, из общего количества часов отводимых на изучение географии, 20 часов уделяется изучению географии Грузинской ССР.

Х класс русской средней десятилетней школы
 Юго-Осетинской Автономной Области (с обучением в I—IV
 классах на осетинском языке) в 1963—1964 учебном году
 должен заниматься по следующему учебному плану

№/№ п.п.	Учебные предметы	Количество часов в неделю в классе
		X
1	Русский язык и литература	6/7
2	Осетинская литература	3
3	Математика	6
4	История	4/3
5	Обществоведение	2
6	География	—
7	Биология	—
8	Физика	4
9	Астрономия	1
10	Химия	3
11	Иностранный язык	2
12	Физическая культура	2
13	Черчение	1
14	Практикум по сельскому хозяйству, машиноведению и электротехнике с элементами основ производства	2
Итого		36

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. При проведении занятий по практикумам сельского хозяйства, машиноведения и электротехники с элементами основ производства класс делится на две группы, если в нем более 25 учащихся.

2. Для обучения учащихся X класса практической езде на автомобиле (тракторе) сверх учебной сетки выделяется 10 учебных часов на каждого учащегося.

3. Из 119 часов, предусмотренных учебным планом на изучение истории в X классе отводится: на историю СССР—86 часов, на новейшую историю—33 часа.

Осетинские средние городские школы с производственным обучением (с русским языком обучения с V класса) в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п. п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Русский язык	1	1	1/2
2	Русская литература	3	3	4/3
3	Осетинская литература	2	2	2
4	Математика	5	4	5
5	История	3	3/4	3
6	Обществоведение	—	—	2
7	География	—	2/0	—
8	Физика	3	2/3	4
9	Астрономия	—	—	1
10	Химия	2	2	3
11	Биология	2	2	—
12	Иностранный язык	2	2	2
13	Черчение	2	—	—
14	Физическая культура	2	2	1
	Итого	27	25	28
15	Общетехнические предметы. Производственное (теоретическое и практическое) обучение и производительный труд	9	11	8
	Всего	36	36	36
16	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЯ:

1. Распределение на отдельные виды занятий часов, отводимых учебным планом на общетехнические предметы, производственное обучение и производительный труд, устанавливается в каждом отдельном случае применительно к тем требованиям, которые предъявляются к подготовке учащихся по данной профессии (специальности).

2. Время необходимое на изучение машиноведения и электротехники по производственным профессиям и специальностям, а также на изучение „Основ производства“ по непромышленным профессиям и специальностям, выделяется из числа часов, отводимых настоящим учебным планом на „Общетехнические предметы. Производственное обучение и производительный труд“.

Занятия по машиноведению, электротехнике и основам производства проводятся в тех классах, которые указаны в учебном плане общетехнической и профессиональной подготовки.

3. В зависимости от местных условий производственное обучение и производительный труд учащихся могут осуществляться как в течение всего учебного года еженедельно, так и концентрированно в определенные периоды, что заранее должно быть согласовано с Министерством просвещения. В последнем случае школа по согласованию с производством составляет для каждого IX—XI класса график чередования и продолжительности сроков учебных занятий в школе и работы на производстве.

Осетинские сельские средние школы с производственным обучением
(с русским языком обучения с V класса) в 1963—1964 учебном
году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п.п.	Наименование предметов	Число часов в неделю в классе		
		IX	X	XI
1	Русский язык	1	1	1/2
2	Русская литература	4	4	5/4
3	Осетинская литература	2	2	2
4	Математика	6	5	5/6
5	История	4	4	4/3
6	Обществоведение	—	—	2
7	География	—	2	—
8	Физика	4/3	3	4/5
9	Астрономия	—	—	1
10	Химия	2/3	3/2	4/3
11	Биология	3/2	—	—
12	Иностранный язык	2	2/3	2
13	Черчение	2/3	2	—
14	Физическая культура	2	2	2
	Итого	32	30	32
15	Основы сельскохозяйственного производства и производственное (теоретическое и практическое) обучение по специальности	4	6	4
	Всего	36	36	36
16	Практическое производственное обучение и производительный труд:			
	в днях	42	42	18
	в часах	252	252	108
17	Факультативные занятия по спорту, искусству, в научных кружках и др.	2	2	2

ПРИМЕЧАНИЕ:

Чередование и сроки продолжительности учебных занятий в школе и практического производственного обучения и производственного труда учащихся IX—XI классов в сельском хозяйстве определяются графиком, составляемым школой совместно с колхозом, совхозом с учетом сезонности отдельных видов сельскохозяйственных работ, зональных, климатических и других местных условий.

Аварские начальные классы (с грузинским языком обучения в V—VIII классах) в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п.п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе*			
		I	II	III	IV
1	Аварский язык	12/6	5	5	4
2	Грузинский язык	2/8	7	8	7
3	Русский язык	—	4	4	4
4	Математика	6	6	6	6
5	История	—	—	—	2
6	Природоведение	—	—	—	2
7	Рисование	1	1	1	1
8	Музыка и пение	1	1	1	1
9	Физкультура	1	1	1	1
10	Трудовое обучение	1	1	1	1
11	Общественно полезный труд	—	—	1	1
Всего		24	26	28	30

Аварские начальные классы (с русским языком обучения в V—VIII классах) в 1963—1964 учебном году должны заниматься по следующему учебному плану

№№ п.п.	Учебные предметы	Число часов в неделю в классе			
		I	II	III	IV
1	Аварский язык	12/6	6	6	5
2	Русский язык	2/8	9	8	7
3	Грузинский язык	—	—	2	2
4	Математика	6	6	6	6
5	История	—	—	—	2
6	Природоведение	—	—	—	3
7	Рисование	1	1	1	1
8	Музыка и пение	1	1	1	1
9	Физкультура	1	1	1	1
10	Трудовое обучение	1	1	1	1
11	Общественно полезный труд	—	—	1	1
Всего		24	25	27	30

Учебный год во всех школах и классах начинается 1 сентября. В течение учебного года проводятся каникулы: осенние—5 дней—с 5 по 9 ноября включительно; зимние—12 дней—с 30 декабря по 10 января включительно. весенние—8 дней, в городских школах—с 24 по 31 марта включительно, в сельских школах—той же продолжительности, в сроки, устанавливаемые исполкомами районных советов депутатов трудящихся.

Учебный год делится на четверти для всех классов, причем окончание первой четверти приурочивается к началу осенних каникул, второй четверти—к зимним каникулам, третьей четверти—к весенним и четвертой четверти—к последнему дню занятий в данном классе.

Учебные занятия в I—VIII классах заканчиваются 28 мая, после чего, в IV классах с первого по 6 июня и в V—VII классах с первого по 8 июня проводятся переводные экзамены, а с 9 июня по 15 июня в V—VII классах будет проводиться общественно-производственная практика.

В VIII классе выпускные экзамены проводятся с 1 до 12 июня.

Школам предоставляется право, исходя из конкретных условий своей работы, проводить общественно-производственную практику в V—VII классах в течение учебного года; в этом случае учебные занятия в этих классах должны заканчиваться 4 июня, а переводные экзамены будут проводиться с 6 по 12 июня включительно.

В IX и X классах средних городских и сельских школ с производственным обучением учебный год заканчивается 24 июня. При составлении графика чередования и продолжительности сроков учебных занятий и работы на производстве (в сельском хозяйстве) необходимо предусмотреть, чтобы в IX—X классах школ с производственным обучением занятия заканчивались 13 июня, а с 15 июня по 24 июня включительно—проводились экзамены.

В X классах с десятилетним сроком обучения и в XI классах средних городских и сельских школ с производственным обучением учебные занятия проводятся по 24 мая включительно, время с 25 по 31 мая включительно отводится на подготовку к экзаменам; с 1 по 24 июня включительно—на выпускные экзамены.

Квалификационные испытания по специальности в XI классах средних школ с производственным обучением проводятся в конце учебного года в сроки, устанавливаемые педагогическим советом, но не позднее, чем за 2 недели до начала выпускных экзаменов за курс средней школы.

Настоящие указания доведите до школ и в соответствии с ними обеспечьте организацию учебной работы в школах в 1963/64 учебном году.

Министр просвещения

Грузинской ССР **Т. Лашкарашвили**

დამტკიცებულია
საქართველოს სსრ განათლების საპი-
ნისტროს კოლეგიის 1963 წლის 5
აპრილის დადგენილებით

1. ჩვეწლიანი და საშუალო სკოლების I—IV კლასების მოსწავლეთა წერითი ნამუშევრების შეფასების ნორმე- ბი არითმეტიკაში

შეფასების ერთიანი ნორმების გამოყენებამ ხელი უნდა შეუწყოს არითმეტიკის სწავლების ხარისხის ამაღლებას და უზრუნველყოს მოსწავლეთა ცოდნა-ჩვევებისადმი ერთნაირი მომთხოვნელობის დაცვა.

ერთიანი ნორმები, რომლებიც მოსწავლეთა ცოდნისა და ჩვევების შეფასების საფუძველია, არ ათავისუფლებს მასწავლებელს მოვალეობისაგან ინდივიდუალურად მიუდგეს თითოეული მოსწავლის ცოდნის შეფასებას: მოსწავლის წერითი ნამუშევრის შეფასების დროს მასწავლებელმა მხედველობაში უნდა მიიღოს ნამუშევრის შესრულების ხარისხი მთლიანად, მოსწავლის მიერ დაშვებული ცალკეული შეცდომები და მათი ხასიათი.

საკონტროლო წერითი სამუშაოები ჩვეულებრივად უნდა დაუკავშირდეს ამა თუ იმ განყოფილების ან თემის შესწავლას და ჩატარდეს არა ნაკლებ ოთხისა მეოთხედში. მაგრამ, როგორც წესი, ასეთი წერითი სამუშაოებისათვის უნდა იქნეს შერჩეული ისეთი მაგალითები და ამოცანები, რომლებიც მოითხოვენ არა მარტო მოცემული თემის ცოდნას, არამედ წინათ გავლილი მასალის ცოდნის გამოყენებასაც.

წერითი საკონტროლო სამუშაოებით მოწმდება მოსწავლეთა გამოთვლის, გაზომვისა და სხვა პრაქტიკული ჩვევები, არითმეტიკული ამოცანების ამოხსნისა და ადგილობრივი მასალის გამოყენებით ამოცანების შედგენის უნარი. ამასთან ერთად ყველა წერითი სამუშაო არითმეტიკაში ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა ცოდნის განმტკიცებასა და გაღრმავებას.

თავისი შინაარსით საკონტროლო სამუშაოები მთლიანად უნდა შეესაბამებოდეს თითოეული კლასის მოთხოვნილებებს.

საკონტროლო სამუშაოთა შინაარსი და მოცულობა ^{ეროვნული} ^{გენერალური}
წერიითი საკონტროლო სამუშაო შეიძლება შეიცავდეს:

II კლასში

სასწავლო წლის პირველ ნახევარში: ა) 12—16 ერთმოკმედებიან მაგალითს ან ბ) ერთ-ორმოკმედებიან ორ ამოცანას, ან კიდევ, გ) ორმოკმედებიან ერთ ამოცანასა და ექვს-რვა ერთმოკმედებიან მაგალითს;

სასწავლო წლის მეორე ნახევარში: ა) ერთმოკმედებიან 16—20 მაგალითს, ბ) ორ-სამმოკმედებიან ორ ამოცანას ან გ) სამმოკმედებიან ერთ ამოცანას და 6—8 ერთმოკმედებიან მაგალითს.

III კლასში

ა) 6—8 ერთმოკმედებიან მაგალითს ან ბ) ორ ამოცანას—ერთს სამ-ოთხმოკმედებიანს, მეორეს—ორ-სამმოკმედებიანს (პირველი მათგანი ამოიხსნება, როგორც წესი, წერილობით დასმული კითხვებით, მეორე—მხოლოდ მოკმედებათა ჩაწერით) ან გ) სამ-ოთხმოკმედებიან ერთ ამოცანას და ერთმოკმედებიან სამ-ოთხ მაგალითს.

IV კლასში

ა) 7—8 ერთმოკმედებიან მაგალითს ან ერთმოკმედებიან ოთხ მაგალითს და ერთ რთულ მაგალითს მოკმედებათა რიგზე; ბ) ორ ამოცანას—ერთს ოთხ-ხუთმოკმედებიანს, მეორეს—ორ-სამმოკმედებიანს; პირველი მათგანი ამოიხსნება წერილობით დასმული კითხვებით, მეორე—მხოლოდ მოკმედებათა ჩაწერით; გ) ოთხ-ხუთმოკმედებიან ერთ ამოცანას და სამ-ოთხ ერთმოკმედებიან მაგალითს ან დ) ოთხ-ხუთმოკმედებიან ერთ ამოცანას და ერთ რთულ მაგალითს მოკმედებათა რიგზე.

შენიშვნები. 1. საკონტროლო წერისათვის მეორე ამოცანად II კლასში შეიძლება მიეცეთ მონაკვეთის გაზომვა და დახაზვა; ამოცანის ამოხსნა, რომელშიც გამოტოვებულია რიცხვითი მონაცემები ისე, რომ ბავშვებმა წინათ მიღებული ცოდნის გამოყენებით თვითონ შეავსონ ეს გამოტოვებული რიცხვები; III კლასიდან დაწყებული მიეცემათ დავალებები—თვითონ შეადგინონ და ამოხსნან ერთ-ორმოკმედებიანი ამოცანა, შეასრულონ ესა თუ ის პრაქ-

ტიკული ხასიათის სამუშაო (მაგალითად, ბუნების კალენდრის მონაცემების მიხედვით გამოთვალონ საშუალო ტემპერატურა, გაზონ მონ მანძილი საკუთარი ნაბიჯის სიგრძის, ზომის გამოყენებით სხვა).

2. რთული მაგალითი მოქმედებათა რიგზე, თუ მასში მოცემული არაა დიდი რიცხვები და მოხერხებულია ზეპირი გამოთვლებისათვის, უთანაბრდება ერთმოქმედებთან ორ მარტივ მაგალითს.

დაწყებით კლასებში საკონტროლო წერით მუშაობას ხმარდება მთლიანად ერთი აკადემიური საათი.

ყოველი სამუშაოს მოცულობა უნდა იყოს ისეთი, რომ მოსწავლეს შეეძლოს გაკვეთილზე არა მარტო მისი შესრულება, არამედ შემოწმებაც.

წერით ნამუშევრებში შეცდომების ტიპები არითმეტიკაში

უხეშ შეცდომებად ითვლება:

1. გამოთვლებში დაშვებული შეცდომები, რომლებიც მოქმედებათა შესრულების ხერხებისა და წესების უცოდინარობით არის გამოწვეული (თუ ასეთები მეორდება რამდენჯერმე).

2. შეცდომები ამოცანის ამოხსნისას, რაც იმას მოწმობს, რომ მოსწავლეს საერთოდ არ ესმის შესასრულებელ მოქმედებათა აზრი (მოქმედების გამოტოვება, ზედმეტი მოქმედების შესრულება, მოქმედებათა არასწორად შერჩევა, კითხვის არასწორად დასმა, კითხვის შეუსაბამობა შერჩეულ რიცხვებთან ან მოქმედებასთან, შეცდომები სახელწოდებებში).

მაგალითისათვის განვიხილოთ შემდეგი ამოცანა:

„პირველი ნაკვეთიდან აიღეს 360 ც კარტოფილი, მეორიდან — 240 ც-ით მეტი. შთელი მოსავლის 1/5 ნაწილი სათესლედ დატოვეს, დანარჩენი კარტოფილი კი სასადილოს ჩააბარეს. რამდენი ცენტნერი კარტოფილი ჩაუბარებიათ სასადილოსათვის?“

ამ ამოცანის ამოხსნაში უხეში შეცდომა იქნება:

ა) მოქმედების გამოტოვება, მაგალითად: 1) $360 \text{ ც} + 240 \text{ ც} = 600 \text{ ც}$; 2) $600 \text{ ც} : 5 = 120 \text{ ც}$; 3) $600 \text{ ც} - 120 \text{ ც} = 480 \text{ ც}$; გამოტოვებულია მეორე მოქმედება: $360 \text{ ც} + 600 \text{ ც} = 960 \text{ ც}$.

ბ) ზედმეტი მოქმედების შესრულება, მაგალითად: 1) $360 \text{ ც} + 240 \text{ ც} = 600 \text{ ც}$; 2) $600 \text{ ც} + 360 \text{ ც} = 960 \text{ ც}$; 3) $960 \text{ ც} : 5 = 192 \text{ ც}$; 4) $960 \text{ ც} - 192 \text{ ც} = 768 \text{ ც}$; 5) $960 \text{ ც} - 768 \text{ ც} = 192 \text{ ც}$. ეს უკანასკნელი მოქმედება ზედმეტია.

გ) მოქმედების არასწორად შერჩევა, მაგალითად, ნაცვლად $360 \text{ ც} + 240 \text{ ც} = 600 \text{ ც}$ მოქმედებისა დაწერილია: $360 \times 240 = 86400$.

დ) რიცხვითი მონაცემების არასწორად შერჩევა, მაგალითად:
 $960\text{ც} - 240\text{ც} = 720\text{ც}$.

ე) კითხვის არასწორად დასმა, მაგალითად, განხილული ამოცანის პირველ კითხვად დასმული რომ იყოს: „რამდენი კარტოფილი ფილი აიღეს ორივე ნაკვეთიდან?“.

ვ) სახელდებულ რიცხვებისათვის სახელწოდებათა არასწორად მიწერა, რაც იმის მაჩვენებელია, რომ მოსწავლეს არ ესმის ამოსახსნელი კითხვა, მაგალითად, ამოცანის მესამე კითხვაში $960\text{ც} : 5\text{ც} = 192\text{ც}$ კარტოფილი.

3. გაზომვათა შესრულების დროს ისეთი შეცდომები, რომლებიც ამ შემთხვევაში მოსწავლის ელემენტარული ცოდნა-ჩვევების უქონლობაზე მიუთითებს; მაგალითად, როდესაც მოსწავლე სახაზავით გაზომვის დროს ათვლას იწყებს არა 0-დან, არამედ 1-დან, ან როცა მოსწავლე მოცემული კოლოფის ან ძელის მოცულობის განსაზღვრისას ნაცვლად იმისა, რომ გაზომოს პარალელებედის სიგრძე, სიგანე და სიმაღლე, ორჯერ გაზომავს სიგრძეს ან სიგანეს.

4. მოსწავლეების მიერ ამოცანების შედგენისას: ა) ამოცანის პირობა არ შეესაბამება მასწავლებლის დავალებას; ბ) აუცილებელი მონაცემების გამოტოვება ამოცანაში; გ) ამოცანაში ისეთი კითხვის დასმა, რომლის პასუხიც ამოცანის პირობაშია მოცემული, დ) ამოცანაში ისეთი რიცხვების გამოყენება, რომლებიც სინამდვილეს არ შეეფერება (როცა, მაგალითად მოსწავლე მგზავრის სიჩქარედ ასახელებს 200 კმ საათში, ერთი ტომარა კარტოფილის წონად— 3ტ და ა. შ.).

არაუხევე შეცდომებად ითვლება:

1. სახელწოდებათა გამოტოვება, მაგალითად, $360 + 240 = 600\text{ც}$. ან მათი იქ დასმა, სადაც საჭირო არ არის, მაგალითად, $35\text{ მან.} \times 6\text{ მ} = 210\text{ მან.}$

2. ამოცანის ამოხსნისას არაუხესტად ჩამოყალიბებული კითხვა, მაგალითად, „რამდენი კარტოფილი დატოვეს?“, ნაცვლად ზემოთ მოტანილი ამოცანის მესამე კითხვისა: „რამდენი ცენტნერი კარტოფილი დატოვეს სათესლედ?“.

3. გარდაქმნის ბოლომდე მიუყვანლობა, მაგალითად, მარტივ სახელდებულ რიცხვში არ არის შესრულებული გადაქცევა: $325\text{კგ} \times 160 = 52000\text{კგ}$.

4. მოსწავლეთა მიერ ამოცანების შედგენისას და მათ მიერ პრაქტიკული დავალების შესრულების დროს არაუხევე შეცდომების რიცხვს მიეკუთვნება:

ა) ამოცანის პირობაში ზედმეტი რიცხვითი მონაცემების შეტანა, ბ) რიცხვითი მონაცემების უმნიშვნელო განხვევა. სინამდვილისაგან, მაგალითად, როდესაც მგზავრის სიჩქარედ ნაჩვენებია 7—8 კმ საათში, ბავშვის ნაბიჯის საშუალო სიგრძედ 1 მტყუპი

ნაკლად ითვლება:

1. გამოანგარიშებისას არარაციონალური ხერხის გამოყენება, მაგალითად:

$$\begin{array}{r} 358 \\ \times 208 \\ \hline 2864 \\ 000 \\ 716 \\ \hline 74464 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 3720 : 10 = 372 \\ \hline 30 \\ \hline 72 \\ \hline 70 \\ \hline 20 \\ \hline 20 \\ \hline 0 \end{array}$$

2. მცდარნაწერი რიცხვითი მონაცემების ან მოქმედების ნიშნის გადაწერისას, როცა მოქმედება სწორად არის შესრულებული, მაგალითად, $65 + 18 = 83$ -ის ნაცვლად მოსწავლემ ჩაწერა $66 + 18 = 84$ ან $65 - 18 = 47$; წერითი გამოთვლების (ქვეშ მიწერით) შესრულების დროს რიცხვის თანრიგების შეუსაბამოდ მიწერა, რასაც გავლენა არ მოუხდენია გამოთვლის სისწორეზე.

შენიშვნები: 1. უბეში ხასიათის შეცდომა შეიძლება მიეკუთვნოს არაუბეშ შეცდომათა რიცხვს, თუ ის რამოდენიმე ანალოგიური შემთხვევიდან მხოლოდ ერთ შემთხვევაშია დაშვებული.

2. სამუშაოს შესრულებისას დაშვებული გრამატიკული შეცდომები არითმეტიკაში ცოდნის შეფასებაზე გავლენას არ ახდენს; ეს შეცდომები მხედველობაში უნდა მიიღოს მასწავლებელმა ქართულ ენაში მოსწავლის ცოდნის შეფასების დროს.

შეფასების ნორმები

წერითი სამუშაოები შედგება მხოლოდ მაგალითებისაგან

შეფასება „5“ იწერება, თუ ყველა მაგალითი სწორადაა ამოხსნილი, გამოყენებულია გამოანგარიშებათა ყველაზე რაციონალური ხერხები, მაგალითების ამოხსნის ჩანაწერები წესიერადაა შესრულებული და დალაგებულია თანმიმდევრობით, მოცემულია ამოხსნის შემოწმება, როდესაც ამას მასწავლებელი მოითხოვს.

შეფასება „4“ იწერება, თუ ნამუშევარში დაშვებულია არა უმეტეს სამი არაუხეში შეცდომისა.

შეფასება „3“ იწერება, თუ ნამუშევარში დაშვებულია სამი-ოთხი შეცდომა, მაგრამ ამათგან უხეში შეცდომა არა უმეტეს ორისა.

შეფასება „2“ იწერება, თუ მაგალითების ამოხსნის დროს დაშვებულია ექვსამდე შეცდომა, მაგრამ ამათგან უხეში შეცდომა არა უმეტეს სამისა.

შეფასება „1“ იწერება, თუ ნამუშევარში დაშვებულია სამზე მეტი უხეში შეცდომა.

შენიშვნები: 1. დადებითი შეფასება „3“ შეიძლება დაეწეროს მოსწავლეს, რომელმაც ვერ დაამთავრა სამუშაო მთლიანად, მაგრამ უშეცდომოდ აქვს შესრულებული სამუშაოს მთელი მოცულობის არანაკლებ ორი მესამედისა.

2. ყველა წერითი ნამუშევრის შეფასების დროს სამი ნაკლი უთანაბრდება ერთ არაუხეშ შეცდომას.

წერითი სამუშაოები შედგება მხოლოდ ამოცანებისაგან

შეფასება „5“ იწერება, თუ ამოცანა სწორადაა ამოხსნილი: სწორია ამოცანის ამოხსნის მსვლელობა, სწორადაა შერჩეული მოქმედებანი, ზუსტადაა ჩამოყალიბებული მოქმედებათა შესაბამისი ყველა კითხვა, სწორადაა დასმული სახელწოდებანი, ყველა გამოთვლა სწორადაა შესრულებული რაციონალური ხერხების გამოყენებით, ჩანაწერები შესრულებულია წიგნიერად და განლაგებულია თანამიმდევრულად.

თუ მოსწავლემ ამოცანა ამოხსნა ორიგინალურად და გამოიყენა ამოხსნის რაციონალური ხერხი, შეფასება „5“ შეიძლება დაეწეროს იმ შემთხვევაშიც, როდესაც ნამუშევარს გააჩნია ერთი—ორი ნაკლი.

შეფასება „4“ იწერება, თუ სწორია ამოცანის ამოხსნის მსვლელობა, მაგრამ დაშვებულია არაუმეტეს სამი არაუხეში შეცდომისა.

შეფასება „3“ იწერება, თუ ამოცანის ამოხსნის სწორი მსვლელობისას დაშვებულია ოთხამდე შეცდომა, მაგრამ ამათგან უხეში შეცდომა არა უმეტეს ორისა.

შეფასება „2“ იწერება, თუ ამოცანის ამოხსნის მსვლელობა სწორი არ არის, აგრეთვე იმ შემთხვევაშიც, როდესაც ამოცა-

ნის ამოხსნის მსვლელობა სწორია, მაგრამ დაშვებულია ორზე მეტი უხეში შეცდომა.

შეფასება „1“ იწერება, თუ მოსწავლეს სრულებით არ აქვს ამოხსნილი ამოცანა ან ამოხსნა რიცხვების შემთხვევაში ზევის ცდის ხასიათს ატარებს.

წერთი სამუშაოები შედგება მაგალითებისა და ამოცანებისაგან

იმ შემთხვევაში, როდესაც წერთი სამუშაო შედგება მაგალითებისა და ამოცანებისაგან ან ორი ამოცანისაგან, იწერება ერთი საერთო შეფასება.

ასეთ შემთხვევაში მხედველობაში უნდა მივიღოთ შემდეგი: თუ სამუშაოს ორივე ნაწილი შესრულებულია ერთნაირად (მაგალითად, ორივე „5“-ზე; „4“-ზე და ა. შ.), მაშინ ეს შეფასება საერთო იქნება მთელი ნამუშევრისათვის.

თუ ნამუშევრის თითოეული ნაწილი იმსახურებს სხვადასხვა შეფასებას და მათ შორის განსხვავება შეადგენს ერთ ქულას (მაგალითად, „5“ და „4“ ან „4“ და „3“), მაშინ მთელი ნამუშევარი შეიძლება შეფასდეს უმაღლესი ნიშნით, თუ ის ეკუთვნის სამუშაოს ძირითად ნაწილს, ე. ი. იმ ნაწილს, რომელიც მოცემულ საკონტროლო სამუშაოში უფრო მნიშვნელოვანია და მეტია თავისი მოცულობით, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნამუშევარი ფასდება უფრო დაბალი ნიშნით.

თუ ნამუშევრის ერთი ნაწილი შეფასებულია „5“-ით, მეორე „3“-ით, მაშინ მასწავლებელს შეუძლია შეაფასოს ასეთი ნამუშევარი საერთო ნიშნით „4“, როდესაც ძირითადი ნაწილი ფასდება უფრო მაღალი ნიშნით, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნამუშევარი შეფასდება ნიშნით „3“.

და, ბოლოს, თუ ნამუშევრის ერთ-ერთი ნაწილი შესრულებულია ფრიადზე ან კარგად და მეორე ცუდად, მასწავლებელს შეუძლია მთელი ნამუშევარი შეაფასოს ნიშნით „3“ იმ შემთხვევაში, თუ „4“ ზე და „5“-ზე შეფასებულია სამუშაოს ძირითადი ნაწილი, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნამუშევარი ფასდება არადამაკმაყოფილებელი ნიშნით.

დამტკიცებულია
საგროთველის სსრ განათლების სამინი-
სტროს კოლეგიის 1963 წლის
10 ივლისის დადგენილებით

II. მათემატიკაში წერიტი ნამუშევრების შეფასების ნორმები V—XI კლასებში

ერთიანი ნორმები საფუძველს წარმოადგენს როგორც საკონ-
ტროლო, ასევე სხვა ყველა სახის წერით სამუშაოთა შეფასებისას
მათემატიკაში. ამ ნორმების გამოყენებისას მასწავლებელი ინდი-
ვიდუალურად უნდა მიუდგეს მოსწავლის ყოველი წერითი სამუშა-
ოს შეფასებას, ყურადღება მიაქციოს სამუშაოს შესრულების ხა-
რისხს მთლიანად, ხოლო შემდეგ შეცდომათა რაოდენობას და მათ
ხასიათს.

საკონტროლო წერით სამუშაოთა და აგრეთვე ყოველდღიუ-
რი წერითი საგარეოშოების, პრაქტიკულ და ლაბორატორიულ სა-
მუშაოთა დავალებებისათვის გათვალისწინებული მასალის შინაარ-
სი და მოცულობა განისაზღვრება პროგრამით დადგენილი მოთ-
ხოვნილებებით. ამასთანავე, საკონტროლო და სხვა წერითი სამუ-
შაოები მათემატიკაში უნდა შეიცავდეს არა მარტო იმ თემის მა-
სალას, რომელიც ისწავლება ან ახლახან იქნა შესწავლილი, არა-
მედ დავალებებსაც ადრე შეძენილი ცოდნის გამოყენებაზე. საკონ-
ტროლო წერით სამუშაოებში ხელი უნდა შეეწყოს მოსწავლეთა
ცოდნის განმტკიცებასა და გაღრმავებას.

საკონტროლო მუშაობა უნდა ტარდებოდეს მეოთხედში არა-
ნაკლებ ოთხისა V—VII კლასებში და სამისა VIII—XI კლასებში
და მისი შინაარსი განისაზღვროს თემის ცალკეული განყოფილების
მიხედვით; ამასთან ერთად უნდა ტარდებოდეს შემაჯამებელი სა-
კონტროლო წერაც მთლიანად შესწავლილი თემის ფარგლებში.

დავალებათა ხასიათის მიხედვით წერითი სამუშაო შეიძლება
შეიცავდეს: ა) მარტო მაგალითებს; ბ) მარტო ამოცანებს; გ) ამო-
ცანებსა და მაგალითებს.

თუ საკონტროლო მუშაობის მიზანია მოსწავლეთა ცოდნისა და ჩვევების შემოწმება პროგრამის რომელიმე თემის ან მეოთხედის, ნახევარწლის მანძილზე შესწავლილი მასალების მიხედვით, მაშინ საკონტროლო წერის თემა, როგორც წესი, უნდა შედგებოდეს ამოცანებსა და მაგალითებს.

საკონტროლო ნამუშევრის შეფასება უნდა განისაზღვროს იმის გათვალისწინებით, თუ როგორია პირველ რიგში მისი საერთო მათემატიკური დონე, ორიგინალობა, თანმიმდევრობა, შესრულების ლოგიკურობა, აგრეთვე შეცდომათა და ნაკლოვანებათა რაოდენობა და გაფორმების ხარისხი. თუ ერთი და იმავე ნამუშევარში შეცდომა რამდენიმეჯერ მეორდება, მაშინ ის ერთ შეცდომად ითვლება.

მოსწავლეთა მიერ დაშვებული ორთოგრაფიული შეცდომები შეფასებაზე გავლენას არ ახდენს; ორთოგრაფიული შეცდომების შესახებ უნდა ეცნობოს ქართული ენის მასწავლებელს. მათემატიკური ტერმინების დამწერლობაში დაშვებული შეცდომები უნდა ჩაითვალოს როგორც ნაკლი მუშაობაში.

შეცდომების ხასიათი V—XI კლასებში

წერთი ნამუშევრების შეფასებისას მათემატიკაში უნდა გავარჩიოთ უხეში და არაუხეში შეცდომები და ნაკლი.

უხეშად ითვლება შეცდომები, რომლებიც გვიჩვენებენ, რომ მოსწავლეს შეთვისებული არ აქვს თემის ძირითადი თეორიული საკითხები ან ვერ იყენებს მათ სხვადასხვა ამოცანის ამოხსნის დროს. ასე, მაგალითად, უხეშად ითვლება შეცდომები, რომლებითაც დასტურდება ძირითადი ფორმულების, წესების, თეორემებისა და მათი გამოყენების აშკარა უცოდინარობა; ან მოსწავლემ არ იცის ისეთი ამოცანების ამოხსნის ხერხები, რომელთა ანალოგიური აღრე არის შესწავლილი; არ შეუძლია განტოლების შედგენა ამოცანის პირობების მიხედვით; არ გააჩნია საკმაო უნარი ამოცანის ამოხსნის გეომეტრიულად წარმოდგენისა. უხეშს მიეკუთვნება აგრეთვე ლოგიკური ხასიათის შეცდომები.

შენიშვნა. თუ უხეში შეცდომა ნამუშევარში მხოლოდ ერთ შემთხვევაში გვხვდება რამდენიმე ანალოგიური შემთხვევიდან, მაშინ ნამუშევრის შეფასებისას ეს შეცდომა შეიძლება არაუხეშად ჩაითვალოს.

არაუხეშ შეცდომებად ითვლება:

არასაკმარისად ზუსტად ჩამოყალიბებული კითხვა ან განმარტება ამოცანის ამოხსნის დროს;

არაზუსტი ნახაზი, რაც ლაპარაკობს მოსწავლის სუსტ სივრცულ წარმოსახვაზე და იმაზე, რომ მას არ გააჩნია უნარი სწორად გამოსახოს სივრცული ნაკვეთები სიბრტყეზე;

ახსნა-განმარტებების გარეშე განტოლების ერთ-ერთი უკუგდება ან გარეშე ფესვის დატოვება და სხვა ამგვარი.

ნაკლად ითვლება არარაციონალური ჩანაწერი გამოთვლების დროს, გამოანგარიშების გარდაქმნებისა და ამოცანების ამოხსნის არარაციონალური ხერხები, ნახაზებისა და სქემების დაუდევრად შესრულება, ცალკეული ცდომილება კითხვის ან პასუხის ფორმულირებაში და ნამუშევრის სხვა ნაკლოვანებანი, რომლებიც მოსწავლეთა უყურადღებობით არის გამოწვეული; ასეთებად შეიძლება მივიჩნიოთ, მაგალითად: წილადების ან შეფარდების წევრების არასრული შეკვეცვა; შერეული რიცხვების არაწესიერ წილადად გადაქცევა შეკრება-გამოკლებისას; სახელწოდებათა გამოტოვება; რიცხვების გამოტოვება შუალედურ ჩანაწერებში; ციფრების გადაადგილება რიცხვების ჩაწერისას; გადაწერის დროს დაშვებული შეცდომები; ნახაზების არაზუსტად აგება, რაც იმაში გამოიხატება, რომ დაცული არაა ხაზების გამოსახვის საერთოდ დადგენილი წესები, არასაკმარისად თვალსაჩინოდ და არამკაფიოდაა წარმოდგენილი გამოსახულება და ა. შ.

**წერითი ნამუშევრების შეფასება მაგალითების ამოხსნაზე
ართიმეტოკაში და ალგებრასა და ელემენტარულ ფუნქციებში**

შეფასება „5“ იწერება წუნდაუდებელი წერითი სამუშაოს შესრულებისათვის, ე. ი.

ა) თუ ყველა მაგალითის ამოხსნა სწორია;

ბ) თუ ყველა მოქმედება და გარდაქმნა სწორად, უშეცდომოდაა შესრულებული; ამოხსნის მსვლელობის ჩანაწერები თანმიმდევრულადაა დალაგებული, აგრეთვე შესრულებულია შემოწმება იმ შემთხვევაში, როცა ეს საჭიროა.

შეფასება „4“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა სამუშაო ძირითადად სწორადაა შესრულებული, მაგრამ დაშვებულია ერთი არაუხეში შეცდომა ან ორი-სამი ნაკლი.

შეფასება „3“ იწერება შემდეგ შემთხვევებში:

ა) თუ სამუშაოში დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არაუმეტეს ერთი არაუხეში შეცდომისა;

ბ) თუ დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და ერთი-ორი ნაკლი;

გ) უხეშ შეცდომას არ აქვს ადგილი, მაგრამ დაშვებულია ორიდან-ოთხამდე არაუხეში შეცდომა;

დ) თუ ადგილი აქვს ორ არაუხეშ შეცდომას და ნამუშევარი გააჩნია ნაკლი არა უმეტეს სამისა;

ე) შეცდომები არ არის დაშვებული, მაგრამ არის სამზე მეტი ნაკლი.

შეფასება „2“ იწერება, როდესაც შეცდომების რიცხვი აღემატება ნორმას, რომლის დროსაც შეიძლება დაიწეროს დადებითი შეფასება, ან სწორადაა შესრულებული მთელი სამუშაოს 2/3-ზე ნაკლები.

შეფასება „1“ იწერება, თუ მოსწავლეს სრულებით არ აქვს შესრულებული სამუშაო.

შენიშვნები: 1. შეფასება „5“ შეიძლება დაიწეროს ერთი-ორი ნაკლის შემთხვევაშიც, თუ მოსწავლეს მოცემული აქვს ამოცანის ორიგინალური ამოხსნა, რაც ლაბარაკობს მის კარგ მათემატიკურ განვითარებაზე.

2. დადებითი შეფასება „3“ შეიძლება დაიწეროს მოსწავლეს, რომელსაც სამუშაო შესრულებული აქვს არასრულად, მაგრამ უშეცდომოდ აქვს გაკეთებული მთელი სამუშაოს მოცულობის არა ნაკლებ ორი მესამედისა.

**წერთი ნამუშევრის შეფასება ამოცანის ამოხსნაზე
ართიმეტიკაში**

შეფასება „5“ იწერება იმ შემთხვევაში, როდესაც ამოცანა ამოხსნილია სწორად: სწორია ამოცანის ამოხსნის მსგელობა, ყველა მოქმედება და გარდაქმნა სწორად და რაციონალურადაა შესრულებული; წერთი გეგმით ამოსახსნელ ამოცანაში მოცემულია კითხვების ზუსტი და სწორი ფორმულირება; ახსნა-განმარტებით ამოსახსნელ ამოცანაში მოცემულია სწორი და სრული ახსნა-განმარტებანი; ჩანაწერები სწორია, დალაგებულია თანმიმდევრობით, ამოცანის კითხვებზე გაცემულია სწორი და ამომწურავი პასუხი; შესრულებულია ამოხსნის შემოწმება იმ შემთხვევებში, როცა ეს პირობით მოითხოვება.

შეფასება „4“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა ამოცანის ამოხსნის მსგელობა სწორია, მაგრამ დაშვებულია ერთი არაუხეში შეცდომა ან ორი-სამი ნაკლი.

შეფასება „3“ იმ შემთხვევაში იწერება, თუ ამოხსნის მსგელობა სწორია, მაგრამ:

ა) დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არა უმეტეს ერთი არაუხეში შეცდომისა;

ბ) დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არა უმეტეს ორი არაუხეში შეცდომისა და სამი ნაკლისა;

გ) დაშვებულია მხოლოდ სამი-ოთხი არაუხეში შეცდომა;

დ) დაშვებულია არა უმეტეს ორი არაუხეში შეცდომისა და სამი ნაკლისა;

ე) შეცდომებს ადგილი არ აქვს, მაგრამ არის სამზე მეტი ნაკლი.

შეფასება „2“ იწერება მაშინ, როცა შეცდომების რიცხვი აღემატება იმ ნორმას, რომლის დროსაც შეიძლება დაიწეროს დადებითი შეფასება.

შეფასება „1“ იმ შემთხვევაში იწერება, როცა მოსწავლეს სრულებით არ აქვს შესრულებული სამუშაო.

შენიშვნები: 1. შეფასება „5“ შეიძლება დაიწეროს მკდარ-ნაწერისა და ნაკლის შემთხვევაშიც, თუ მოსწავლეს მოცემული აქვს ორიგინალური ამოხსნა, რაც მისი კარგი მათემატიკური განვითარების მომასწავლებელია.

2. დადებითი შეფასება „3“ შეიძლება დაეწეროს მოსწავლეს, რომელსაც სამუშაო არასრულად აქვს შესრულებული, მაგრამ თუ უშეცდომოდ აქვს შესრულებული მთელი სამუშაოს მოცულობის არა ნაკლებ ორი შესამედისა.

წერითი ნამუშევრის შეფასება ამოცანის ამოხსნაზე აღგებრაში

შეფასება „5“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა ამოცანა ამოხსნილია სწორად: სწორია ამოხსნის მსგელობა, არჩეულია ამოცანის ამოხსნის ყველაზე მარტივი ხერხი, ყველა მოქმედება და გარდაქმნა შესრულებულია სწორად—მოცემულია ახსნა-განმარტება უცნობთა შერჩევაზე, აღნიშნათა შემოტანაზე და დასაბუთებულია განტოლების ან განტოლებათა სისტემის შედგენა; ამოცანის ამოხსნის მსგელობის ყველა ჩანაწერი სწორად და წესიერადაა შესრულებული და დალაგებულია თანმიმდევრობით; ამოცანის კითხვაზე გაცემულია ამომწურავი პასუხი და დადგენილია შესაბამისობა ამონახსნსა და ამოცანის პირობას შორის.

შეფასება „4“ იწერება იმ შემთხვევაში, თუ ამოცანის ამოხსნის მსგელობა სწორია, მაგრამ დაშვებულია ერთი არაუხეში შეცდომა ან ორი-სამი ნაკლი.

შეფასება „3“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა ამოცანის

ამოხსნის მსვლელობა სწორია, სწორადაა შედგენილი განტოლება მაგრამ:

ა) დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არა უმეტეს ერთი არაუხეში შეცდომისა;

ბ) დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არა უმეტეს ორი ნაკლისა.

გ) დაშვებულია მხოლოდ სამი-ოთხი არაუხეში შეცდომა.

დ) დაშვებულია არა უმეტესი ორი არაუხეში შეცდომისა და სამი ნაკლისა;

ე) შეცდომებს ადგილი არ აქვს, მაგრამ არის სამზე მეტი ნაკლი.

შეფასება „2“ იწერება მაშინ, როცა შეცდომათა რიცხვი აღემატება იმ ნორმას, რომლის დროსაც შეიძლება დაიწეროს დადებითი შეფასება.

შეფასება „1“ იწერება იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეს სრულებით არ აქვს შესრულებული სამუშაო.

შენიშვნები: 1. უცნობთა შერჩევისა და აღნიშვნების შემოტანასთან დაკავშირებული ამოხსნა ფორმით შეიძლება იყოს სხვადასხვანაირი: სიტყვიერი ახსნა-განმარტების სახით, ცხრილების ან სქემების სახით, სადაც აღნიშნული იქნება სიდიდეთა სახელწოდებები და მათი განზომილებები.

შეფასება „5“ შეიძლება დაიწეროს მკდარწერის ან ნაკლის მიუხედავად, თუ მოსწავლე იძლევა ორიგინალურ ამოხსნას, რაც ადასტურებს მის კარგ მათემატიკურ განვითარებას.

3. დადებითი შეფასება „3“ შეიძლება დაეწეროს მოსწავლეს იმ შემთხვევაშიც, როცა სამუშაო არასრულადაა შესრულებული, მაგრამ უშეცდომოდ აქვს გაკეთებული მთელი სამუშაოს მოცულობის არა ნაკლებ ორი მესამედისა.

წერილი ნამუშევრის შეფასება ამოცანის ამოხსნაზე გეომეტრიაში

შეფასება „5“ იწერება იმ შემთხვევაში, თუ ამოცანა ამოხსნილია სწორად: ყველა დასაბუთება, ახსნა-განმარტება და ფორმულირება სწორია და მსჯელობა თანმიმდევრული; ნახაზები აგებულია სწორად და მკაფიოდ; ამოცანის ამოხსნის ყველა ჩანაწერი სწორია, დალაგებულია თანმიმდევრულად და სახელწოდებები დასმულია სწორად; ამოცანის კითხვაზე გაცემულია ამომწურავი პასუხი; აგებაზე ამოცანის ამოხსნის დროს, თუ ეს პირობითაა მოთხოვილი, შესრულებულია მუშაობის ყველა ეტაპი—ანალიზი, აგება, დამტკიცება და გამოკვლევა.

შეფასება „4“ იწერება იმ შემთხვევაში, თუ ამოცანის ამოხსნის მსვლელობა სწორია, მაგრამ ნამუშევარში დაშვებულია ერთი არაუხეში შეცდომა ან ორი-სამი ნაკლი.

შეფასება „3“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა მსვლელობა სწორია, მაგრამ:

ა) დაშვებულია ერთი უხეში და არა უმეტეს ერთი არაუხეში შეცდომისა;

ბ) დაშვებულია ერთი უხეში შეცდომა და არა უმეტეს ორი ნაკლისა;

გ) დაშვებულია არა უმეტეს ორი არაუხეში შეცდომისა და სამი ნაკლისა;

დ) ამოცანის ამოხსნის მსვლელობა სწორია, მაგრამ დაშვებულია სამი ოთხი არაუხეში შეცდომა;

ე) სამუშაო შესრულებულია უშეცდომოდ, მაგრამ დაშვებულია სამზე მეტი ნაკლი.

შეფასება „2“ იწერება მაშინ, როცა შეცდომების რიცხვი აღემატება იმ ნორმას, რომლის დროსაც შეიძლება დაიწეროს დადებითი შეფასება.

შეფასება „1“ იწერება იმ შემთხვევაში, როცა მოსწავლეს სრულებით არ შეუსრულებია დავალება.

კომბინირებული წერითი ნამუშევრების შეფასება მათემატიკაში

შესაფასებელი წერითი სამუშაო მათემატიკაში შეიძლება შედგებოდეს ამოცანებისა და მაგალითებისაგან (კომბინირებული სამუშაო). ამ შემთხვევაში მასწავლებელმა წინასწარ უნდა შეაფასოს სამუშაოს თითოეული ნაწილი, ხოლო შემდეგ დაწეროს საერთო შეფასება, რისთვისაც უნდა იხელმძღვანელოს შემდეგით:

ა) თუ სამუშაოს ორივე ნაწილი ერთნაირადაა შეფასებული, ეს შეფასება იქნება საერთო მთელი ნამუშევრისათვის;

ბ) თუ ნაწილების შეფასება განსხვავდება ერთი ქულით, მაგალითად, დასმულია შეფასებანი „5“ და „4“ ან „4“ და „3“ და ა. შ., მაშინ როგორც წესი, მთელი ნამუშევარი უნდა შეფასდეს უფრო დაბალი ნიშნით, მაგრამ ამასთანავე მხედველობაში უნდა მივიღოთ სამუშაოს თითოეული ნაწილის მნიშვნელობა;

გ) ორი სხვადასხვა შეფასებიდან მთელ სამუშაოში იწერება უფრო დაბალი შეფასება იმ შემთხვევაშიც, როცა სამუშაოს ერთი ნაწილი შეფასებულია „5“-ზე, ხოლო მეორე „3“-ზე, მაგრამ ამ შემთხვევაში მასწავლებელს შეუძლია მთელი სამუშაო შეაფასოს „4“-ზე, თუ „5“-ზე შეფასებულია სამუშაოს ძირითადი ნაწილი;

დ) თუ სამუშაოს ერთ-ერთი ნაწილი შეფასებულია „5“-ზე ან „4“-ზე, მეორე კი — „2“-ზე ან „1“-ზე, მაშინ მთელი ნაშუაგარე უნდა შეფასდეს ნიშნით „2“, მაგრამ მასწავლებელს შეუძლია შეაფასოს „3“-ზე და, თუ მაღალი ნიშნით არის შეფასებული სამუშაოს ძირითადი ნაწილი.

შენიშვნა: ძირითადად ითვლება სამუშაოს ის ნაწილი, რომელიც შეიცავს შესასწავლი თემის მოცულობით უფრო მეტ და მნიშვნელობით უფრო არსებით მასალას.

Утверждены постановлением кол-
легии Министерства просвещения Гру-
зинской ССР.

5 июля 1963 года

МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ

о видах, количестве, порядке проверки и нормах оценки уст-
ных ответов и письменных работ по русскому языку и литерату-
ре в грузинских школах Грузинской ССР¹

Введение

Проверка знаний, умений и навыков учащихся грузинских школ по русскому языку имеет большое значение. Она дает возможность учителю учесть, как выполняется установленная для каждого класса учебная программа. Вместе с тем проверка служит целям закрепления и развития приобретаемых учащимися знаний и навыков.

Как правило, проверка знаний, умений и навыков соединяется с их оценкой.

Оценка дает возможность учителю определить качество выполнения учащимися учебной программы, выяснить, на что нужно дополнительно обратить особое внимание, в какой части улучшить и усовершенствовать методику преподавания. Вместе с тем, оценка имеет и воспитательное значение: она является средством движения вперед к улучшению и усовершенствованию знаний и навыков как каждым отдельным учеником, так и всем классом, всей школой.

Оценка знания и навыков учащихся фиксируется учителем в виде отметки цифрами (баллами) 5, 4, 3, 2, 1. При этом очень

¹ „Методические указания“ подготовлены Отделом методики Министерства просвещения Грузинской ССР и Сектором методики преподавания русского языка и литературы Научно-исследовательского института педагогических наук Министерства просвещения Грузинской ССР.

важно, чтобы одинаковая отметка (оценка) означала бы одинаковый уровень знания учащихся.

Выставление отметок (оценок) за те или иные работы учеников нередко связано с рядом трудностей, если учитель не будет руководствоваться едиными инструктивно-методическими указаниями и едиными нормами. Настоящий документ и включает именно такие указания и нормы.

Проверка знания учащихся проводится учителем регулярно, составляя неотъемлемую часть педагогического процесса. Так называемая текущая проверка (или текущий учет) проводится почти на каждом уроке, проверка проводится по каждому пройденному разделу или теме, проверяются знания всех учащихся за каждую учебную четверть года, за весь учебный год. Формы и способы проверки носят разнообразный характер: чтение, ответы на вопросы, рассказывание, упражнения на доске и в тетрадях, пересказ прочитанного, диктант, грамматический разбор, устный опрос по грамматической теме, изложение, сочинение. Оценка выставляется в классном журнале и в тетради ученика в виде определенной отметки. Нормы оценки ответа учащегося по каждой из возможных форм этого ответа устанавливать нет необходимости, достаточно определить некоторые общие нормы оценки двух основных видов проверки: устного опроса и письменных работ учащихся.

В классном журнале выставляются все отметки за ответы и работы—устные и письменные.

1. Контрольный устный опрос

В грузинских школах устная проверка знаний и навыков проводится во всех классах и касается всех сторон изучения русского языка:

- а) чтения на русском языке;
- б) навыков самостоятельной русской речи (ответов на вопросы и рассказывания);
- в) сведений по грамматике русского языка;
- г) сведений по русской литературе;

Объем и качество этих знаний и навыков указаны в учебных программах по каждому классу. Полное удовлетворение всем программным требованиям и будет служить критерием высшей оценки ответа, соответствующей баллу „5“. В то же время про-

граммные требования дают некоторую возможность дифференциации ответов, а следовательно, и установления некоторых норм их оценки. Норма есть руководящее указание, устанавливающее отношение учителя к оценке ответов учащихся. Применять лагаемые нормы следует с учетом всей конкретной обстановки учебной работы в данном классе, беря из них общее и основное и решая самостоятельно частное и второстепенное.

Нормы оценки чтения вслух

Правильное, плавное и выразительное чтение вслух, показывающее понимание читаемого (сознательное чтение), отвечающее основным правилам русского литературного произношения, оценивается отметкой „5“.

Сознательное, правильное, плавное и выразительное чтение вслух с незначительными дефектами со стороны беглости или выразительности оценивается отметкой „4“.

Сознательное чтение вслух с некоторыми дефектами со стороны его правильности (запинки; ошибки, исправляемые при перечитывании и т. п.) оценивается отметкой „3“.

Чтение, не отвечающее основным требованиям сознательности, правильности, беглости и выразительности, оценивается отметкой „2“.

Чтение, обнаруживающее полную беспомощность и не отвечающее ни одному из предъявленных к нему требований, оценивается отметкой „1“.

Эти нормы относятся в равной мере как к чтению по книге, так и к чтению наизусть выученных текстов.

Нормы оценки устных ответов на вопросы и пересказ прочитанного

Ответы или пересказ, полностью раскрывающие содержание прочитанного, изложенные в должной последовательности правильным русским языком, оцениваются отметкой „5“.

Ответы или пересказ прочитанного с небольшими погрешностями в содержании, или плане, или языке изложения оцениваются отметкой „4“.

Ответы или пересказ прочитанного с более серьезными погрешностями со стороны содержания, или плана, или языка изложения оцениваются отметкой „3“.

Ответы или пересказ прочитанного с серьезными дефектами как в содержании, так и в языке изложения оцениваются отметкой „2“.

Ответы или пересказ, показывающие полное незнание содержания прочитанного и неумение его изложить, оцениваются отметкой „1“.

Нормы оценки по грамматике (V—XI классы)

Ответ по грамматике, обнаруживающий умение учащегося правильно объяснить грамматическое явление (сказать грамматическое определение или правило), привести нужный пример, сделать самостоятельно грамматический разбор, оценивается отметкой „5“.

Ответ, полно освещающий вопрос, но имеющий небольшие дефекты по содержанию или языку изложения, при условии устранения этих дефектов самим же учащимся при наводящих или дополнительных вопросах, оценивается отметкой „4“.

Ответ, содержащий недостаточно полное освещение вопроса или ошибки по содержанию или по языку изложения, требующий помощи для их преодоления, путем наводящих и дополнительных вопросов, оценивается отметкой „3“.

Ответ, обнаруживающий незнание большей части требуемого грамматического материала или неумение изложить его даже при помощи наводящих и дополнительных вопросов, оценивается отметкой „2“.

Ответ, обнаруживающий полное незнание или непонимание материала, оценивается отметкой „1“.

Нормы оценки по литературе (V—XI классы)

Ответы по литературе должны характеризовать знание учащимися биографии писателя, содержания художественного произведения, умение анализировать произведение (составить характеристику действующего лица, объяснить идею, рассказать о композиции, языке произведения и т. д.), уметь привлечь элементы теории литературы.

Ответ по литературе, обнаруживающий знание фактического материала и умение правильно и последовательно его анализировать, излагая все правильной русской речью, оценивается отметкой „5“.

Ответ по литературе, обнаруживающий знание фактического

материала и умение в основном дать правильную оценку и анализ излагаемого материала, но с некоторыми неточностями, пропусками и небольшими погрешностями в языке, оценивается отметкой „4“.

Ответ по литературе, свидетельствующий о знании основного фактического материала, но недостаточно глубоком его понимании, а также требующий некоторой помощи со стороны учителя при изложении (наводящих вопросов, поправок и т. п.), оценивается отметкой „3“.

Ответ, обнаруживающий недостаточное знание основного литературного материала и имеющий серьезные дефекты в языке изложения, оценивается отметкой „2“.

Ответ, обнаруживающий полное незнание литературного материала или полную языковую беспомощность в его изложении, оценивается отметкой „1“.

2. Виды письменных работ

Все письменные работы учащихся по русскому языку и литературе в грузинских школах могут быть разбиты на две основные группы:

а) работы, носящие преимущественно обучающий характер, т. е. предварительно объясненные или разобранные в целях предупреждения трудностей и избежания ошибок, и

б) работы, носящие преимущественно проверочный, контрольный характер, т. е. работы без предварительного объяснения и предупреждения ошибок.

В процессе учебных занятий обучающие и проверочные письменные работы чередуются, причем на несколько обучающихся или тренировочных работ приходится одна проверочная, контрольная.

Количество письменных работ по классам

Письменные работы выполняются учащимися в классе и дома. В классе выполняются:

1) классные обучающие (тренировочные) работы—различного рода письменные упражнения, связанные с работой над словарем, фразеологией, орфографией, грамматикой и содержанием прорабатываемого текста. Они проводятся под руководством пре-

подавателя и носят обучающий характер;

2) контрольные работы, выполняемые учащимися самостоятельно, без помощи преподавателя.

Как по языку, так и по литературе в качестве заданий учащимся предлагается небольшого объема работа, выполнение которой облегчено предварительной проработкой соответствующего материала на уроке.

Письменные работы в отдельных классах проводятся в следующем количестве:

Обучающие (тренировочные) работы		Контрольные работы
Классные	Домашние	
Во II классе ежедневно	Не проводятся	Со II полугодия в четверти 3 работы
В III классе в неделю 3 работы	С III четверти в неделю 2 работы	В четверти 3 работы
В IV " " 3	2 работы в неделю	" 3 "
В V классе в неделю 2 работы	2 " "	" 3 "
В VI " " 2	2 " "	" 3 "
В VII " " 2	2 " "	" 3 "
В VIII " " 2	2 " "	" 2 "
В IX классе в неделю 1 работа	1 работа в неделю	" 2 "
В X " " 1	1 " "	" 2 "
В XI " " 1	1 " "	" 2 "

Продолжительность письменных работ по отдельным классам следующая: во II классе, в период лексических занятий, учащиеся упражняются в написании элементов букв 10—12 минут; с начала букварного периода написание букв и отдельных слов, а потом на списывание с доски и с книги коротких предложений отводится 12—15 минут; в III классе письменной работе нужно уделить 15—20 минут, а в IV классе 20—25 минут;

сюда не входит время, необходимое для предварительных устных пояснений преподавателя.

В V—XI классах проведению контрольных письменных работ отводится весь академический час, включая сюда и время, необходимое для предварительной подготовки к проведению письменной работы (пояснения и др.).

О ВЕДЕНИИ И ПРОВЕРКЕ ПИСЬМЕННЫХ РАБОТ

а) Количество тетрадей по отдельным классам

Учащиеся II класса должны иметь одну тетрадь для классных работ, в которой со II полугодия проводятся и контрольные работы. Других тетрадей у учащихся этого класса нет, так как все письменные работы проводятся под непосредственным руководством учителя.

Учащиеся III—VIII классов должны иметь одну тетрадь для контрольных работ и одну тетрадь для классно-домашних тренировочных работ.

Учащиеся IX—XI классов должны иметь отдельные тетради для классно-домашних работ по грамматике и по литературе, помимо этого одну тетрадь для всех видов контрольных работ.

б) Внешнее оформление тетрадей

Учащиеся каждого класса должны иметь одинаковые стандартные тетради. Во II классе тетради в две линии (частая, наклонная сетка); в третьем классе—тетради в две линии (редкая наклонная сетка); с IV класса во всех классах—тетради в одну линию.

На тетрадях учащихся II, III и IV классов надпись делает учитель, на тетрадях учащихся V—VIII классов—сами учащиеся по образцу, данному учителем на доске, а на тетрадях учащихся IX—XI классов надпись делают учащиеся самостоятельно.

На всех тетрадях надпись должна быть однотипной, например:

Т Е Т Р А Д Ь

для контрольных работ по русскому языку ученицы VII класса
Кутаисской 3-ей средней школы
Сохадзе Нины

для классно-домашних работ по русскому языку и литературе
 ученика IX класса Аргветской средней школы
 Иашвили Вахтанга

06.10.59
 202-111033

Других надписей на тетрадях не должно быть.

Учащиеся должны беречь тетрадь, не начинать новую тетрадь, пока не будет исписана начатая. Школьная тетрадь по русскому языку и литературе показывает культуру письма учащихся, а также всю систему работы по этому разделу: аккуратное и точное выполнение всех письменных работ, почерк учащихся и др. Учащиеся должны бережно относиться к тетрадям, письменные работы выполнять разборчивым и красивым почерком, соблюдать определенное расстояние между словами и буквами. Ошибочно написанные слова и предложения перечеркиваются. Не разрешается пользоваться резинкой или другими способами подчистки.

При выполнении письменной работы следует:

помечать дату цифрой, а месяц прописью во II—IV классах и полностью прописью в V—XI классах;

указывать №№ контрольных работ и упражнений, а также виды работ (диктант, ответы на вопросы, изложение, упражнения №...) и в качестве заголовка—название статьи.

Работу ученик начинает, пропустив одну строчку после заголовка, заполняет всю строчку до полей, исключая строки, которыми заканчивается абзац. При переносе слов учащиеся должны придерживаться правил переноса.

в) Проверка письменных работ

Учитель должен помнить, что слабый контроль за письменными работами ведет к их небрежному выполнению учащимися, к снижению интереса и ответственности за выполненную работу, что, естественно, понижает грамотность учащихся.

Поэтому все письменные работы учащихся учителем тщательно проверяются и исправляются.

В начале урока учитель проверяет выполнение учащимися домашних письменных работ, проводит фронтальную проверку таких работ, которые должны быть выполнены одинаково (склонение, подчеркивание существительных I—II—III склонения, мес-

тоимения и др.), при опросе проверяются работы вызванных учеников; после проведения в классе обучающей (тренировочной) письменной работы учитель отбирает тетради, исправляет в них как классные, так и домашние работы и оценивает каждую работу.

Тетради для контрольных работ проверяются, как правило, к следующему уроку.

В младших классах исправление письменных работ происходит путем подчеркивания ошибок и надписи нужных букв, а подчас и слов. В старших классах, где учащиеся знакомы с морфемами (приставка, корень, суффикс, окончание), подчеркивается вся морфема, и учащиеся исправляют допущенные ошибки (например, ученик написал *безпокоился* и *революционный*; в первом слове ошибка допущена в приставке, во втором — в суффиксе; подчеркивается *без*, *он* и т. д.). Орфографическая ошибка отмечается на полях вертикальной чертой; стилистические ошибки учитель подчеркивает волнистой чертой; на полях указывает — „Стиль“, пунктуационные ошибки исправляет сам учитель и на полях отмечает знаком.

После исправления работ учитель отмечает количество отдельных видов ошибок, оценивает работы, ставит дату и свою подпись.

При оценке письменной работы преподаватель принимает во внимание не только орфографические, стилистические и пунктуационные ошибки, но и внешнее оформление работы, почерк, соблюдение полей и абзацев, чистоту.

Оценки контрольных письменных работ учитель вносит в классный журнал — за тем числом, когда работа была проведена.

Работы, выполненные без ошибок, но написанные плохим почерком и неопрятно, не должны оцениваться высшей отметкой.

Учитель уделяет соответствующее внимание работе учащихся над ошибками, внимательно проверяет исправленное учащимися.

Все письменные работы исправляются красными чернилами или красным карандашом.

Контрольные письменные работы учащихся хранятся в школе до конца учебного года.

г) Контроль за ведением и проверкой тетрадей

Директор (зав.) и заведующий учебной частью школы осуществляют систематический контроль за выполнением в каждом классе норм и видов письменных работ и за их своевременным исправлением. В целях контроля, рядом с расписанием уроков должно быть вывешено расписание контрольных письменных работ за четверть в соответствии с количеством, установленным настоящими нормами, причем не должно совпадать проведение контрольных работ в двух и более классах, так как это затруднит своевременное исправление письменных работ учителем.

Руководство школы обязано периодически просматривать письменные работы учащихся по отдельным классам и в нужных случаях делать их предметом обсуждения педагогического совета.

Виды контрольных письменных работ, порядок проведения и нормы их оценки

Наиболее приемлемыми видами письменных проверочных работ по русскому языку и литературе в грузинских школах являются следующие:

1. Списывание слов, предложений и связанных текстов во II, III, IV, V, VI классах.
2. Письмо наизусть в IV, V, VI, VII классах.
3. Диктант (свободный—слуховой и зрительный в VII—VIII классах; словарный—во всех классах).
4. Ответы на вопросы в IV, V, VI, VII классах.
5. Переводы (с грузинского языка на русский) в V, VI, VII, VIII, IX, X, XI классах.
6. Изложение в IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI классах (по знакомому и незнакомому тексту).
7. Сочинение в IX, X, XI классах.

Проводя указанные виды работ, учитель может в каждом классе контролировать фактические знания и навыки учащихся по всем разделам изучения русского языка, т. е. по развитию речи, грамматике, орфографии, пунктуации и знанию литературного материала.

При проверке письменной контрольной работы следует оценивать знания учащихся (насколько позволяет данная работа) с

разных сторон: со стороны усвоения фактического материала, богатства словаря, грамматической правильности речи, орфографии и пунктуации. Так, например, при оценке изложения должно учитываться: полнота и последовательность в передаче содержания прочитанного, правильность строя русской речи, орфографическая грамотность и умение правильно ставить знаки препинания.

При оценке контрольных работ учащихся принимаются во внимание навыки чистого, аккуратного письма, каллиграфия и т. д.

Проверочные работы оцениваются общепринятыми отметками: „5“, „4“, „3“, „2“, „1“ и при необходимости сопровождаются некоторыми замечаниями или характеристиками.

С п и с ы в а н и е

Списывание применяется как с рукописного текста (с доски), так и с печатного (из учебника). Характер списывания может меняться. В обоих случаях учитель, в целях предупреждения допущения учащимися ошибок, предварительно проводит анализ текста (звуковой, слоговой или словарный).

Во II классе следует проводить только дословное списывание текста, без каких бы то ни было изменений. В III (со второго полугодия) и IV классах может проводиться списывание с некоторой дополнительной работой над текстом, так называемое осложненное списывание, например, подчеркивание слов, обозначающих предмет, его признаки, действие (III класс), изменение слов, данных в скобках: Мы смотрели (картина), или дописывание пропущенных окончаний слов: Ученик пишет карандаш... (IV класс).

В V и VI классе в целях проверки проводится, преимущественно, осложненное списывание: с изменением слов, данных в начальной форме, с дописыванием частей слова (приставки, окончания), со вставкой в предложения пропущенных слов, данных отдельно (в начальной форме) или подбираемых каждым учащимся самостоятельно.

Материал для списывания дается как в виде отдельных предложений, так и в виде связанных текстов.

Перед списыванием объясняется цель работы и даются указания о способе её выполнения.

Примерный объем текстов для списывания
(применительно к III четверти учебного года) следующий:

- Во II классе—10—15 слов.
- В III классе—15—20 „
- В IV классе—20—30 „
- В V классе—30—50 „
- В VI классе—50—70 „

961935920
20220190333

Предлоги, союзы, частицы считаются за отдельные слова.

Дословное (без каких-либо изменений текста) списывание оценивается лишь с точки зрения орфографии и каллиграфии. Осложненное списывание, т. е. списывание, требующее тех или иных изменений в тексте, оценивается, кроме того, и с точки зрения грамматических познаний учеников, поскольку требуемые изменения текста носят обычно грамматический характер (изменение формы слова, дописывание и т. п.).

Ошибкой при списывании считается всякое неправильное буквенное написание, пропуск букв, слова.

За списывание устанавливаются следующие нормы оценки:

- „5*—за четкое, чистое и орфографически грамотное списывание (без ошибок);
- „4*—за четкое списывание с небольшими дефектами в области орфографии или каллиграфии (при безошибочном письме или 1—2 ошибках);
- „3*—за списывание, удовлетворяющее минимальным программным требованиям каллиграфии и орфографии, т. е. достаточно четкое и разборчивое (в котором допущено не более 3—4 ошибок).
- „2*—за письмо, не удовлетворяющее минимальным требованиям каллиграфии и орфографии, с числом ошибок от 5 до 7.
- „1*—за письмо, в котором больше 7 ошибок.

Письмо наизусть

Готовясь к проведению подобной работы в IV, V, VI и VII классах, учащиеся прочно заучивают наизусть стихотворение, отрывки из прозы. Они обращают внимание на написание отдельных слов, на особенность написания стихотворных строк (где-

каждая строка начинается с большой буквы), на пунктуацию и т. д.

За письмо наизусть выставляются отметки, действующие при оценке контрольных диктантов по соответствующим классам (см. ниже).

Д и к т а н т

Материалом для диктанта могут быть как отдельные предложения, так и связной текст, отвечающий по своему содержанию учебно-воспитательным задачам школы и программе данного класса.

Тексты для проверочных диктантов должны удовлетворять следующим требованиям:

а) значение всех диктуемых слов и предложений должно быть понятно ученикам;

б) в тексты диктантов должны включаться слова, содержащие орфограммы на те правила, которые пройдены учащимися в предшествующих классах и в данном классе.

Если текст для диктанта включает слово или выражение, которое учащимся неизвестно и его нельзя опустить, или заменить другим, то оно должно быть непременно объяснено как со стороны значения, так и со стороны орфографии и выписано на доске.

При подсчете количества слов в диктанте принимаются во внимание все слова, включая заглавие; служебные слова (предлоги и союзы) также считаются за отдельные слова. Увеличение количества слов в диктанте в течение учебного года должно производиться постепенно и планомерно: в начале учебного года в диктанте дается такое же количество слов, какое давалось в предыдущем классе, затем в каждой четверти текст увеличивается на несколько слов и только в третьей четверти число слов в диктанте должно достичь указанной ниже для каждого класса нормы.

Текст проверочного диктанта сначала прочитывается учителем вслух выразительно, но без подсказывающей интонации. После этого может быть поставлено несколько вопросов для выявления понимания учащимися прочитанного текста. Объясняются новые слова и выражения, если они имеются. Когда учитель убе-

дится, что ученики понимают текст (все его слова и выражения) — он приступает к диктовке.

Диктовать следует правильным литературным языком; в то же время произношение должно быть полным; т. е. несколько замедленным и отчетливым (например, сейчас, а не „сичас“ или „сьчас“).

Каждое предложение предварительно читается целиком. Затем оно диктуется один, два (иногда и три) раза полностью или по частям, в зависимости от объема и структуры предложения. После написания всех предложений, учитель еще раз читает медленно весь текст, а ученики следят за правильностью написанного (нет ли пропущенных слов, окончаний и т. д.) и исправляют замеченные ошибки. После этого работы сдаются для проверки.

Возможны так называемые словарные диктанты (IV—VII классы). Количество слов в таких диктантах составляет около 50% слов в обычных диктантах. Словарные диктанты представляют списки слов, в правописании которых учащиеся-грузины особенно затрудняются или же список слов, в правописании которых следует применить определенное грамматическое правило.

В VII и VIII классах целесообразно проводить слуховой и зрительный свободный диктант обучающего и контрольного характера.

При проведении слухового свободного диктанта учитель читает вначале весь текст, затем посредством двух-трех вопросов выясняет, понимают ли учащиеся содержание прочитанного. При чтении учитель поясняет непонятные слова и выражения. При разборе текста учитываются все стороны грамотного письма и правильного произношения.

Разобрав текст, учитель предупреждает, что будет читать его по частям (не больше одного раза), а учащиеся должны самостоятельно написать то, что запомнили, придерживаясь при этом всех указаний учителя, данных при разборе текста.

При проведении зрительного свободного диктанта учитель заранее пишет на доске текст. Разбирая текст таким же путем, как и при свободном слуховом диктанте, учитель использует написанное на доске. После разбора написанное на доске стирается. Затем учитель диктует из книги первое предложение текста. Один-два ученика правильно повторяют это предложение, после чего все учащиеся записывают его в тетра-

ди. Таким же образом записываются все остальные предложения. При проведении этих диктантов учитель предупреждает, что все учащиеся должны одновременно приступать к письму после того, как укажет учитель.

Примерный объем диктанта (применительно к III четверти учебного года)

Для II класса—10—15 слов;

Для III „ —15—20 „

Для IV „ —20—35 „

Для V „ —35—50 „

Для VI „ —50—60 „

Для VII „ —60—70 „

Для VIII „ —70—85 „

Для IX „ —85—100 „

Для X „ —100—115 „

Для XI „ —115—130 „

Работы по диктанту оцениваются с точки зрения орфографической грамотности, а начиная с IV класса—и в отношении пунктуации. Кроме того, принимается во внимание техническая сторона письма и каллиграфии.

Во II, III, IV классах принимаются во внимание только орфографические ошибки, в V, VI и VII классах, кроме того—пунктуационные (согласно программе); начиная с VIII класса, по мере прохождения синтаксиса,—все пунктуационные ошибки. Подсчет пунктуационных ошибок, начиная с V класса, ведется отдельно от орфографических. Оценка ставится общая.

Орфографической ошибкой считается всякое неправильное буквенное написание в слове: пропуск буквы, вставка лишней буквы, замена одной буквы другой, отдельное написание приставки, слитное написание предлога или частицы, неправильное деление слова при переносе и др. В диктанте неизвестных слов и слов с орфограммами на новые правила следует избегать, а если они встречаются в тексте, то предварительно их надо объяснить и выписать на доске, поэтому их неправильное написание считается за ошибку. Можно не считать за ошибку лишь явную опisku, когда, например, ученик вместо „стол“ написал „сто“ или, написав слово несколько раз правильно, в одном случае пропустил букву.

Повторяющаяся ошибка в одних и тех же словах считает-

ся за одну ошибку. Если, например, слово „ночь“ два раза написано без мягкого знака, то это считается за одну ошибку.

Однотипные ошибки в разных словах считаются каждая за отдельную ошибку („встречается“ и „смеется“ — две ошибки).

За ошибку в диктанте не считается пропуск точки в конце предложения, если следующее предложение начинается с заглавной буквы, а также единичный случай замены учеником одного слова другим без искажения смысла.

Нормы оценки за диктант по разным классам устанавливаются следующие:

Во II, III и IV классах:

„5“ — за диктант, в котором нет орфографических ошибок или при 1 незначительной ошибке;

„4“ — за диктант при 2—3 орфографических ошибках;

„3“ — за диктант, в котором не более 7 орфографических ошибок;

„2“ — за диктант, в котором не более 8 орфографических ошибок;

„1“ — за диктант, в котором орфографических ошибок более 8.

В V—VIII классах:

„5“ — за диктант без ошибок или при 1 орфографической и 1 пунктуационной ошибке;

„4“ — за диктант, в котором не более 3 орфографических и 2 пунктуационных ошибок (или 2 орфографических и 3 пунктуационных ошибок);

„3“ — за диктант, в котором не более 6 орфографических и 3 пунктуационных ошибок (или 5 орфографических и 4 пунктуационных ошибок);

„2“ — за диктант, в котором не более 7 орфографических и 6 пунктуационных ошибок;

„1“ — за диктант с числом ошибок более, чем указано для отметки „2“.

В IX—XI классах:

„5“ — за диктант без ошибок или при 1 орфографической и не более 1 пунктуационной ошибках;

„4“ — за диктант, в котором не более 2 орфографических и

2 пунктуационных ошибок (или 1 орфографической и 3 пунктуационных ошибок);

„3“ — за диктант, в котором не более 6 орфографических и 3 пунктуационных ошибок (или 5 орфографических и 4 пунктуационных ошибок);

„2“ — за диктант, в котором не более 7 орфографических и 4 пунктуационных ошибок;

„1“ — за диктант с числом ошибок более, чем указано для отметки „2“.

За небрежное выполнение работы оценка снижается.

Ответы на вопросы

Письменные ответы на вопросы рекомендуется проводить в IV, V, VI, и VII классах, главным образом, для проверки знаний и понимания прочитанного текста, умения учащихся правильно строить предложение.

Вопросы для письменного ответа могут даваться как по прочитанному тексту, так и по темам, взятым из жизни и по картине (картина должна находиться во время письма перед глазами учащихся).

Ответы на вопросы по прочитанному приближают этот вид работы к изложению — в этом случае (в VI—VII классах) порядок вопросов можно приравнять к плану изложения. Ответы на вопросы из окружающей жизни или по картине приближают этот вид работы к сочинению, особенно если все вопросы объединяются одной темой. Вопросы могут даваться и отдельные, не связанные тематически: в этом случае каждый ответ должен представлять законченное целое, хотя бы он состоял из одного предложения.

Письменная проверочная работа в виде ответов на вопросы проводится по следующему плану:

Краткая вступительная беседа о содержании, о порядке работы.

Запись вопросов учителем на классной доске.

Чтение вслух вопросов учителем.

Дополнительные объяснения учителем непонятных выражений и т. п.

Примерные устные ответы учащихся на все или некоторые вопросы учителя.

Письмо ответов (с предварительным списыванием вопросов или без списывания их, как укажет учитель).

Этот план в разных классах может несколько видоизменяться. В IV—V классах можно применять все указанные этапы, в частности предложить одному-двум учащимся устно ответить на все вопросы по порядку. При этом следует предупредить, что эти ответы лишь примерные и что каждый должен отвечать так, как он умеет. В IV—V классах допускается писать ответы на вопросы с помощью книги.

В VI классе можно заслушать устные ответы лишь на 1—2 вопроса, чтобы предоставить учащимся больше самостоятельности в ответах, а дополнительных объяснений к записанным вопросам не давать.

В VII классе можно ограничиться краткой вступительной беседой, записью и чтением вопросов, или чтением предварительно записанных на доске вопросов, а затем перейти к самостоятельным письменным ответам на них.

Количество и содержание вопросов должно быть таково, чтобы при ответе на каждый вопрос одним-двумя предложениями можно было получить текст по объему приблизительно такой, какой указан выше для отдельных классов по диктанту или списыванию.

В IV—V классах можно дать примерно 5—6 вопросов при предлагаемом ответе на каждый вопрос предложением в 4—5 слов;

В VI—VII классах—примерно 7—8 вопросов при возможных ответах на каждый вопрос простым предложением в 5—7 слов или двумя предложениями.

Письменные ответы на вопросы оцениваются с точки зрения:

- а) содержания ответов по существу (правильности, точности, полноты);
- б) правильности русской речи (правильное построение предложений);
- в) орфографической грамотности.

Отметка ставится одна—по совокупности всех сторон работы.

За письменные ответы на вопросы устанавливаются следующие отметки:

- „5“—за работу, в которой даны полные и правильные от-

веты на все вопросы, изложены они правильным русским языком (при не более, чем 1 орфографической и 1 пунктуационной ошибках).

36.11357-0
2.11.2000 10:00:33

„4.“—за работу, в которой даны правильные ответы на все вопросы, но допущено до 2 орфографических и 3 пунктуационных ошибок или имеется небольшая неточность в 2—3 ответах.

„3.“—за работу, в которой обнаружено умение учащегося отвечать на вопросы и имеется не более 6 орфографических и 4 пунктуационных ошибок;

„2.“—за работу, в которой имеется половина неправильных ответов, есть искажения в содержании излагаемого текста, допущено до 8 орфографических и 6 пунктуационных ошибок.

„1.“—за работу, в которой обнаружено полное неумение отвечать на вопросы и слабая грамотность (ошибок больше, чем указано для оценки „2.“).

П е р е в о д

Для проверки усвоения русской устной речи в V—XI классах следует проводить переводы с грузинского языка на русский отрывков из грузинской литературы и небольших статей из газет. С первого же года обучения русскому языку учащимся предлагаются грузинские слова и простые предложения для устного перевода их на русский язык.

Постепенно от простых предложений учащиеся переходят к письму несложного текста, к связным рассказам (V—VIII классы), а затем в старших классах (IX—XI) и к письменным переводам более сложных по объему и содержанию текстов.

Необходим тщательный отбор текста, в соответствии с языковой подготовкой класса, чтобы грамматические формы, все слова, выражения, все содержание текста учащиеся свободно могли передать на русском языке, подобрать наиболее подходящие слова, выражения, уметь писать эти слова.

Объем текста для перевода должен быть меньше объема текста для диктанта и более легким по языку. Грузинский текст надо написать на доске. Текст прочитывается учащимися, а в тетради пишется перевод. Правописание новых слов разъясняется.

Переводы оцениваются с точки зрения умения передать текст точно правильным русским языком, строить правильные

предложения, не допускать орфографических и пунктуационных ошибок.

Письменным переводам должна предшествовать аналогичная работа устного характера. Незнакомые слова и выражения, встречающиеся в тексте для перевода, переводятся учителем и записываются на доске, поэтому их неправильное написание и употребление в письменной речи считается за ошибку. Письменные переводы оцениваются учётом всех сторон письма, но так как в подобных работах большое значение имеет правильное понимание и письменное изложение текста, то на эту сторону учителю следует обратить особое внимание.

Грузинский текст для переводов должен быть подобран таким образом, чтобы в нем отсутствовали пословицы, изречения, идиоматические выражения и др., которые трудно переводимы.

Объём текста для переводов должен составлять примерно 70—80% объёма текстов для диктанта.

Нормы оценок за переводы по классам устанавливаются следующие:

„5“—за работу, в которой точно переведены все слова (предложения), соблюден правильный строй русской речи; при 1 орфографической и 2 пунктуационных ошибках.

„4“—за работу, в которой точно переведены все слова (предложения). В основном соблюден правильный строй русской речи, при 2 орфографических и 3 пунктуационных ошибках.

„3“—за работу, в которой правильно переведены почти все слова, а пропущенные слова не искажают смысла предложения при 6 орфографических и 3 пунктуационных ошибках.

„2“—за работу, в которой ученик проявляет неумение правильно строить предложения, не может передать на русском языке содержание переводимых слов при 7 орфографических и 5 пунктуационных ошибках.

„1“—за работу, в которой ученик обнаруживает полное неумение справиться с заданием и слабую грамотность (ошибок больше, чем указано для оценки „2“).

И з л о ж е н и е

Изложение, т. е. письменный пересказ нового, незнакомого или ранее изученного текста, рекомендуется в качестве проверочной работы для IV, V, VI, VII, VIII, IX, X и XI классов. Этот

вид работы, дает возможность проверить разносторонние знания и навыки учащихся по русскому языку, в частности:

- а) навыки понимания русского текста при чтении (слушании);
- б) умение выразить понятое правильным русским языком;
- в) умение писать орфографически грамотно с использованием изученного материала по литературе.

Иначе говоря, работа по изложению соприкасается и с чтением и с развитием речи, и с грамматикой (орфографией и пунктуацией), т. е. охватывает все стороны изучения русского языка.

Изложение по пройденному материалу проводится с целью проверки усвоения учащимися программного материала и их орфографической грамотности.

При подборке текстов для изложения по незнакомому тексту необходимо соблюдать следующие требования:

- а) по содержанию текст должен быть доступен для понимания учащихся. Для изложения возможно брать также законченный отрывок из литературно-художественного произведения или отдельный рассказ — в том и другом случае повествовательного, сюжетного характера (возможно с некоторыми описательными элементами, а в IX, X и XI классах и с элементами диалога). Тексты для изложений должны отвечать требованиям идейно-политического воспитания и содержания учебной программы данного класса;

- б) по словарю и синтаксису текст также должен быть доступен учащимся. Новые слова и выражения при проведении изложения следует объяснить и в целях усвоения их правописания выписать на классной доске;

- в) по объему текст не должен быть очень кратким во избежание дословного запоминания и письма наизусть, но не должен быть и очень пространным, так как в этом случае учащимся трудно будет запомнить его содержание

Изложение проводится по следующему плану:

Краткая вступительная беседа об организации и методах работы.

Чтение рассказа учителем.

Объяснение и выписывание на доске новых слов и выражений.

Повторное чтение рассказа учителем.

Письмо изложения.

В IV, V, VI, VII и VIII классах учитель может дать план для изложения в виде вопросов или заголовков. План записывает на классной доске перед повторным чтением рассказа и прочитывает его. По усмотрению учителя, план может быть списан учащимися в тетради (после чего он с доски стирается) или же ученики пишут изложение без списывания плана (тогда он остается на доске).

В IX, X, XI классах план изложения учителем не дается: учащиеся, по указанию учителя, пишут план сами или же обходятся без записи плана.

Отсутствие плана не может считаться основанием для снижения оценки.

С целью улучшения навыков самостоятельной работы учащихся, рекомендуется систематически проводить работу над изложением по незнакомому тексту.

Наиболее приемлемым следует признать следующий объем текстов для изложения:

в IV классе—	30—40 слов.
в V „	— 40—55 „
„ VI „	— 55—70 „
„ VII „	— 85—100 „
„ VIII „	—100—115 „
„ IX „	—115—130 „
„ X „	—130—145 „
„ XI „	—145—160 „

Оценка изложения производится с точки зрения:

- а) полноты и правильности передачи содержания;
- б) последовательности и связности изложения;
- в) богатства словаря;
- г) орфографической и пунктуационной грамотности — по нормам, указанным для диктанта в соответствующем классе с учетом объема текста изложения учащегося.

Отметка ставится одна — с учетом всех сторон изложения.

При оценке грамотности изложения принимаются во внимание грамматические и стилистические ошибки.

К грамматическим и орфографическим ошибкам относятся

всевозможные нарушения правил грамматики и правописания, например:

1. Ошибки в написании, обусловленные особенностями фонетической системы грузинского языка;

2. Ошибки, вызванные различиями в грамматическом строе русского и грузинского языков:

а) на согласование слов в предложении в роде, числе, падеже (девочка прыгнул; собака полез; мой ручка);

б) на управление (мальчик купил ручка);

в) пропуск или неправильное употребление предлога (прыгай воду; прицелился на него).

Что касается стилистических ошибок, то к ним следует относить лишь те ошибки, которые не связаны с нарушением грамматических или орфографических правил, например:

1. Лексические ошибки в различных вариантах:

а) неправильное употребление слова в данном контексте, например: „делать (совершать) поступки“, „играть (иметь) значение“, „посмотрел удивительно“ (удовленно) и т. п.;

б) излишнее повторение одних и тех же слов (существительных, местоимений и др.)

2. Ошибки в построении предложений:

а) неправильный порядок слов („Они бросили ящики в море с оружием“);

б) пропуски подлежащего, сказуемого или другого необходимого члена предложения („Капитан убежал в каюту, чтобы не видел как он плачет“—пропущено слово „никто“);

в) излишнее употребление союзов при однородных членах („Герасим любил щенка, и ходил за ним, и называл его Муму“).

Стилистические ошибки учитываются отдельно.

За изложение устанавливаются следующие нормы оценки:

„5“—за полное и последовательное изложение содержания прочитанного (прослушанного) текста, в котором не более 2 стилистических ошибок, орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „5“ за диктант для данного класса;

„4“—за достаточно полное и последовательное изложение содержания; допущено не более 3 стилистических ошибок, орфо-

графическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „4“ за диктант для данного класса;

„3“—за изложение, в котором содержание передано в основном правильно; допущено не более 4 стилистических, орфографическая и пунктуационная грамотность соответствуют оценке „3“ за диктант для данного класса;

„2“—за изложение, в котором содержание передано неточно, и имеются значительные нарушения последовательности в изложении материала; допущено свыше 5 стилистических ошибок, орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „2“ за диктант для данного класса;

„1“—за работу, обнаруживающую непонимание прочитанного (прослушанного) текста и неумение его изложить; или допущено ошибок больше, чем указано для отметки „2“ за диктант для соответствующего класса.

С о ч и н е н и е

Сочинения рекомендуются в качестве проверочных работ в IX, X и XI классах грузинской школы (в качестве работ обучающего характера они должны проводиться также в VII, VIII классах).

Сочинение даёт возможность выявить, насколько учащиеся овладели русской речью, насколько свободно и грамотно они могут выражать свои мысли правильным русским языком.

Темы для сочинения могут быть разнообразными. Для проверочных работ можно рекомендовать:

а) темы литературные, т. е. связанные с изучением литературно-художественных произведений;

б) темы свободные, связанные с окружающей жизнью, в том числе и в особенности, с жизнью самих учащихся, с их наблюдениями, переживаниями, интересами, учебной и производственной работой и т. д. (литературно-творческие сочинения).

Сочинение на литературную тему должно выявить степень знания учащегося по русской литературе, его начитанности, понимание того или иного литературного факта, умение пользоваться русским литературным языком.

Сочинение на свободную тему, не связанную с чтением литературы, даст возможность выявить, насколько свободно ученик

владеет русской речью и насколько умело может пользоваться ею, излагая свои мысли на русском языке.

При выборе тем следует руководствоваться следующими положениями:

Темы для сочинения по литературе не должны быть слишком общими, требующими знакомства с целым рядом произведений русского писателя; такая тема является непосильной для учащихся грузинской школы, знакомящихся лишь с некоторыми произведениями отдельных писателей.

Наиболее пригодны темы, требующие выяснения содержания прочитанных произведений и выявления отношения к ним учащегося (кто из героев понравился, чем понравился и т. д.).

Из свободных (не литературных) тем наиболее интересными будут темы, касающиеся важных общественных событий, свидетелями или участниками которых являлись учащиеся (праздник, сбор, экскурсия, производственный труд и т. д.), или же темы, в которых отражен внутренний мир учащихся—их стремления, отношение к социалистическому труду, знатным людям нашей страны, их намерения относительно выбора профессии и специальностей. Интересны также будут темы, отражающие подготовку учащихся к трудовой деятельности, их работу дома, на пришкольном участке, в мастерских, в колхозе, на производстве.

Темы контрольных сочинений должны усложняться от класса к классу, и одновременно с этим повышаются требования к самостоятельности и полноте их раскрытия.

Сочинение проводится следующим образом: учитель называет тему сочинения (записывает на доске). Учащимся предлагается списать заглавие к сочинению и обдумать его. В случае необходимости учитель дает разъяснение по теме, о порядке выполнения работы, а также отвечает на вопросы учеников, касающиеся методики проведения работы (но не содержания). После этого учащиеся обдумывают тему и приступают к письму.

Таким образом получается следующий план урока:

Сообщение учителем темы сочинения и запись заглавия на доске.

Краткие разъяснения о выполнении работы (объем, план сочинения и т. п.).

Составление плана (который составляется и записывается каждым учеником индивидуально).

Письмо сочинения.

Контрольные сочинения учащихся IX, X, XI классов сле-
дует оценить со стороны;

- а) содержания и плана (полнота раскрытия темы, правильность и последовательность изложения);
- б) стилистического оформления;
- в) орфографической и пунктуационной грамотности.

За сочинение устанавливаются следующие нормы оценок:

„5“ — при полном, правильном, последовательном изложении содержания, правильном понимании идеи рассказа; при не более 1 стилистической ошибке. Орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „5“ по диктанту.

„4“ — за правильное изложение содержания; при не более 2 стилистических ошибках. Орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „4“ по диктанту.

„3“ — за сочинение, в котором допущены некоторые неточности в передаче фактов, неточно построены отдельные предложения или ошибочно употреблены некоторые слова; имеется 3-4 стилистические ошибки. Орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „3“ по диктанту.

„2“ — за работу, в которой допущены неточности в передаче фактов, неправильно употреблены выражения, слова или неправильно построено 5-6 предложений. Орфографическая и пунктуационная грамотность соответствует оценке „3“ по диктанту.

„1“ — за работу, которая обнаруживает полное неумение передать факты, ошибок допущено больше, чем указано для отметки „2“.

Работы, выполненные самостоятельно (списанные с книги, у товарища и т. д.) оцениваются отметкой „1“.

Отметка за сочинение ставится одна. Слабая в стилистическом, орфографическом и пунктуационном отношении работа, но интересная, правильная по содержанию, может быть оценена лишь на „3“. Грамотная в общем работа, но бедная, трафаретная по своему содержанию, также должна оцениваться на „3“. В таких случаях учителю необходимо дать письменную рецензию на работу, чтобы учащиеся могли поработать над искоренением недочетов.

Кроме проверочных (контрольных) работ могут оцениваться и различные письменные работы обучающего характера:

- а) списывание слов, предложений и связанных текстов;
- б) письмо наизусть;
- в) диктант (слуховой, словарный);
- г) ответы на вопросы;
- д) переводы;
- е) изложение (по знакомому и незнакомому тексту);
- ж) сочинение.

Объем обучающих письменных работ по количеству слов должен быть тот же, что объем, предусмотренный для контрольных работ.

Все обучающие письменные работы проверяются учителем, но оцениваются лишь те, которые выполняются учащимися с требуемой от них самостоятельностью. Общая оценка именно таких работ принимается учителем во внимание при выведении четвертных и годовых оценок.

В старших классах в каждой четверти по русскому языку и литературе ставятся две оценки—одна по русскому языку, другая по русской литературе.

Оценка по письму (выведенная на основании письменных работ, выполненных учащимися за четверть) вносится в оценку по русскому языку. При этом определяющее значение имеет степень орфографической, пунктуационной и стилистической грамотности учащегося, свидетельствующая о том, насколько сознательно ученик усвоил теоретический материал по грамматике и умеет ли пользоваться им на практике.

Обучающие работы, при выполнении которых учащийся получает указания и помощь учителя, должны оцениваться строже контрольных работ.

„5* — за работу, в которой нет ошибок.

„4* — за работу, в которой допущено не более 1-2 ошибок.

„3* — за работу, в которой допущено не более 5-6 ошибок.

„2* — за работу, в которой допущено 6—8 ошибок.

„1* — за работу, в которой допущено больше ошибок, чем предусмотрено для оценки „2*.

შიწაბრისი

83

1. 1963 წლის 18 ივლისის № 1/1297 მიმართვა—აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების მინისტრებს, სამხრეთ ოსეთის ა/ოლქის, რაიონებისა და ქალაქების განათლების განყოფილებათა გამგეებს მასწავლებელთა აგვისტოს თათბირების ჩატარების შესახებ 3
2. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1963 წ. 6 ივნისის ბრძანება № 550 იდეოლოგიური მუშაობის შესახებ 5
3. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1963 წ. 16 ივლისის ბრძანება № 586 საგაზაფხულო გამოცდების შესახებ 8
4. რვაწლიანი და საშუალო საწარმოისწავლებიანი სკოლების სასწავლო გეგმების შესახებ 1963—1964 სასწავლო წლისათვის 11
5. Об учебных планах русских, азербайджанских, армянских, абхазских, осетинских восьмилетних и средних школ с производственным обучением и аварских начальных классов на 1963—1964 учебный год 23
6. რვაწლიანი და საშუალო სკოლების I—IV კლასების მოსწავლეთა წვრილი ნამუშევრების შეფასების ნორმები არითმეტიკაში 61
7. მათემატიკაში წვრილი ნამუშევრების შეფასების ნორმები V—XI კლასებში 68
8. Методические указания о видах, количестве, порядке проверки и нормах оценки устных ответов и письменных работ по русскому языку и литературе в грузинских школах Грузинской ССР 76